Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi ● Rok wydania IV ● 18-24 października 1993 r. ● nr 42 (76)

DOSKONALENIE SERCA

Centrum Nauczania Języka Polskiego i Kultury w Brześciu zaczęło swoją pracę w grudniu 1991 r. Powstał ten ośrodek oświaty z inicjatywy ludzi, którym kontakty z Macierzą leżą szczególnie na cercu. Szkoła prowadzona pod auspicjami Związku Polaków na Białorusi cieszy serca rodaków chętnych poznania mowy ojczystej.

Zainteresowanie zajęciami języka polskiego jest tak duże, że odbywają się one codziennie. Słuchacze skupieni są w kilku grupach, w tym jednej zaawansowanej. Nauka każdej z nich odbywa się dwa razy w tygodniu po dwie godziny lekcyjne. Do Centrum przychodzą ludzie w różnym wieku - uczniowie starszych klas szkoły średniej, studenci oraz osoby pracujące.

Ponieważ miasto leży przy samej granicy z Polską, szkoła języka polskiego jest bardzo popularna i gromadzi nie tylko rodaków spragnionych kontaktu z żywym językiem ojców, ale również wszystkich uwielbiających język polski i zainteresowanych dorobkiem kulturalnym Polaków. Kultura nie zna granic ani barier, w tym także językowych. Wysokie wartości polskiej kultury i poważne osiągnięcia artystyczne stają się ważnym współczynnikiem uczuciowym w dążeniu ludzi do opanowania polszczyzny.

Polacy stanowią około 50% uczących się. na kurs uczęszczają przedstawiciele wszystkich narodowości mieszkających na tych terenach: Rosjanie, Ukraińcy i inni. Panują tutaj doskonała atmosfera, kwitnie koleżeństwo i przyjaźń, wszyscy są jakby wielką rodziną, co jest przesłanką dalszego awansu i wzmocnienia tej placówki oświatowej.

Wystartowaliśmy praktycznie od zera, w szerokim tego słowa znaczeniu. Zadanie zcalania się naszej wspólnoty rodaków nie było łatwe. Nie byliśmy przygotowani do tak szybkiego otwarcia. Od pierwszych dni nauczania wyłaniał się problem podręczników, słowników, lektury, pomocy poglądowych. Teraz coraz mocniej stajemy na nogi dzięki wsparciu Fundacji Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie im. Tadeusza Goniewicza w Lublinie, Stowarzyszeniu "Wspólnota Polska" w Warszawie, Oddziału Wojewódzkiego Stowarzyszenia PAX w Białej Podlaskiej, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Białej Podlaskiej, od których otrzymaliśmy kilkanaście kartonów polskich książek. Wymienione organizacje oraz nąsi koledzy i osoby prywatne - ofiarodawcy z Poznania, Krakowa, Lublina, Warszawy odnieśli się z dużą szczodrością i troskliwością do zapotrzebowań Centrum.

Obecnie Centrum ma dobre zaplecze w postaci podręczników, kaset magnetofonowych i video, czasopism. Rozwija się biblioteka zasobna w rozmaitą literaturę i wzbogacona kosztownymi pozycjami klasyków polskich: H.Sienkiewicza, B.Prusa, E.Orzeszkowej, I.Kraszewskiego, A.Mickiewicza, J.Słowackiego, W.S.Reymonta, A.Fredry, S.Żeromskiego i innych wybitnych imion. Bogactwo polskiego dziedzictwa możemy ukazać szerokiemu gronu ludzi, gdyż istnieje ogromne zapotrzebowanie na polskie słowo, które jest głęboko zakodowane w sercu każdego rodaka. Dzisiaj Centrum ustawicznie wzbogaca się drogą darów, a także dzięki zakupom.

Z pewnych wskaźników, talkch jak dobra frekwencja, rywalizacja o stopnie itd. można wywnioskować, jak bardzo słuchacze chłoną wiedzę, ile serca wkładają w naukę. Dzięki książkom H.Metery "Pokochaj polską mowę", J.Michowicz "A to Polska właśnie...", W.Miodunki i J.Wróbla "Polska po polsku", S.Karolaka i d.Wasilewskiej "Czytamy i mówimy po polsku" poznają zasady pisowni, gramatyki, frazeologii. Uczą się poprawnie pisać, mówić, deklamować wiersze. Nie ograniczamy się do ćwiczeń językowych. Poza językiem w zajęcia wprowadzono kształcenie kulturalne. Słuchacze uczą się polskich piosenek, zdobywają zasób wiedzy z historii, muzyki, poezji, literatury, sztuki, poznaja również polskie tradycje i obyczaje. Słuchacze z kaset utworów fortepianowych F.Chopina, melodii Ogińskiego i Moniuszki, recytują na pamięć urywki z "Pana Tadeusza". Zapoznają się za pomoca kwartalników "Rota", "Ojczyzna-Polszczyzna", pism i albumów z najbardziej wybitnymi imionami polskiej sztuki malarskiej stanowi ważny aspekt zajęć. Przed komisją egzaminacyjną, oprócz popisywania się nabytą umiejętnością językową, przyszli absolwenci mają liczne pytania z wiedzy kulturalnej, uzyskują odpowiedni stopień w zaświadczeniu. Po ukończeniu kursu absolwent dostaje w dokumencie następujące oceny: w czytaniu, w mówieniu, pisaniu, tłumaczeniu, gramatyce, kształceniu kulturalnym, frazeologii.

Wielką estymą cieszą się wizyty gości. Dla większości słuchaczy są to spotkania z żywym słowem przywiezionym bezpośrednio z kraju. W Centrum odby-

Ciąg dalszy na str.5

Jesień Foto Waniukiewicz

WYKORZYSTAJMY SZANSĘ

W dniach od 27 września do 3 października na antenie Białostockiej Telewizji państwowej mieliśmy okazję oglądać więcej, niż zazwyczaj, programów polskich. W ramach tygodnia TVP zostały zaprezentowane popularne filmy fabularne, dokumentalne, koncerty znanych piosenkarzy i zespołów.

W uroczystej inauguracji imprezy wzięli udział: Ambasador RP w Mińsku - prof. Elżbieta Smułkowa, a także delegacja z telewizji warszawskiej - dyrektor II programu TVP Maciej Domański, kierownictwo działu współpracy z zagranicą. Z tej samej okazji w Ambasadzie odbył się koktajl, na który przybyli m.in. Minister Informacji Republiki Białoruś E. Butewicz oraz szef Komitetu do spraw Radia i Telewizji Białorusi.

Już sama obecność na imprezie tak wysokich urzędników państwowych świadczy o tym, że obie strony przywiązują dużą wagę do rozpoczętej, przed ponad rok, współpracy. Zdaniem naszej delegacji przeprowadzenie tygodnia TVP jest dopiero pierwszym realnym krokiem na drodze do zacieśnięcia wzajemnych kontaktów.

Wkrótce, być może jeszcze w tym roku, przeprowadzone zostaną dni Telewizji Białoruskiej na antenie II programu TVP. Do Warszawy odleciały już kasety przeglądowe w celu zakwalifikowania filmów i innych programów do prezentacji w Telewizji Polskiej.

Jeśli chodzi o inne formy współpracy to na razie nie może być mowy o retransmisji programu I z Warszawy. Okazuje się, że oba kraje t.j. Polska i Białoruś dysponują zbyt słabymi przekaźnikami oraz urządzeniami odbiorczymi sygnałów fal telewizyjnych, aby myśleć o zrealizowaniu zamierzenia, o którym tak głośno było przy okazji wizyty Premier Hanny Suchockiej w Mińsku i Grodnie. Teoretycznie możliwe jest retransmitowanie nowego programu TVP - "Polonia", przesyłanego za pośrednictwem satelity do całej Europy oraz Ameryki Północnej. Jeśli strona białoruska zainteresuje się tą sprawą, powinna ona wystąpić z taką inicjatywą do TVP. Niedawno uczyniła to Łotwa, która rejestruje u siebie polski program satelitarny, a następnie przekazuje obraz systemem łączności naziemnej. W najbliższej przyszłości możliwość oglądania programu "Polonia" będą mieli mieszkańcy Litwy.

Rzecz w tym, że z taką retransmisją wiążą się duże koszty i nie wiadomo, czy będzie na nie stać TV białoruską. Na razie więc polskie programy oglądać mogą tylko posiadacze anten satelitarnych. Wypada mieć nadzieję, że na Białoruś docierać będzie coraz więcej urządzeń do odbioru telewizji satelitarnej, w ramach akcji "Antena na Wschód".

Oprócz takich standardowych imprez, jakimi są dni telewizji polskiej i białoruskiej w najbliższym czasie powinny też zacieśnić się kontakty między poszczególnymi redakcjami i możliwe są staże dziennikarzy i prezenterów białoruskich w Polsce. TVP jest obecnie jedną z największych i najnowocześniejszych kompanii telewizyjnych na świecie. Niektóre programy robione są naprawdę na najwyższym światowym poziomie. Dotyczy to przede wszystkim audycji informacyjnych. Sama Telewizyjna Agencja Informacji dysponuje codziennie 40-oma różnymi ekipami reporterskimi, najnowocześniejszym sprzętem i samochodami. Pozwala to na uczestnictwo we wszystkich ważnych i ciekawych wydarzeniach. jednocześnie wpływa to na zachowanie wysokiej operatywności i aktualności omawianych spraw. Telewizja Białoruska mogłaby, moim zdaniem, wiele się od nas nauczyć. Brakiem sprzętu oraz niskim wynagrodzeniem pracowników studia telewizyjnego nie można wytłumaczyć tak niskiego poziomu większości wyprodukowanych u siebie programów.

Polskie spikerki - Katarzyna Dowbor i Iwona Kubicz, goszcząc z okazji tygodnia TVP w Mińsku, podały chyba główną receptę na sukces. Ogromna konkurencja zachodnia, a także traktowanie dziennikarstwa nie tylko jako zwykłej pracy, ale pasji życiowej, swego rodzaju sposobu na życie - to elementy, które mają ogromny poziom widowiska telewizyjnego. Żywiołowość i rutyna nie zawsze dobrze wpływają na odbiór tego, co widzimy na ekranie.

Z organizacyjnymi niedociągnięciami zetknęliśmy się już podczas telewizyjnej inauguracji tygodnia TVP, na którą to prawdopodobnie zapomniano zaprosić tłumacza z języka polskiego. Fakt, że nasze języki są do siebie podobne, nie znaczy, że widzowie doskonale rozumieją wypowiedzi polskich polityków i dziennikarzy.

Dopóki w mińskiej telewizji nie będzie koncepcji programowej, świeżych pomysłów na programy i ich realizację, dopóty mieszkańcy Białorusi wybierać będą raczej audycje Telekompanii "Ostankino" lub program telewizji rosyjskie.

Leszek Ratajczak.

Jesienne wersety

Jak ptak wyzuty z gniazda
Ojczyzny swojej pozbawiony,
jak ptak wyzuty z swego gniazda,
z rodzinną mową rozłączony,
naprózno szukasz swoją gwiazdę.
Uchodźco - Bogu duchu winny -
nie znajdziesz ją pod niebem cudzym.
Pod niebem cudzym - gwiazdy inne.
Ich podobieństwo - tylko złuda.
Więc baw się smutno swym wspomnieniem
do samej mety, dni za dniami.
Jedz gorzki chleb na cudzej ziemi
i zmieszaj cudze wino - łzami.
Spóźniony może kraj twój wspomni
o synu swym niemarnotrawnym,
i złoży hołd przy świetle gromnic,
zwyczajem polskim, starodawnym...

1978 Jan Sztern

❐ Sydney będzie miejscem Igrzysk Olimpijskich w 2000 roku.

❐ Podczas spotkania z dziennikarzami niemieckimi Premier Białorusi Wiacesław Kiebicz oświadczył, że Białorusi nie jest potrzebna pomoc humanitarna, natomiast są potrzebne inwestycje zagraniczne.

❐ Obecne na Białorusi mieszka 2,7 mln emerytów.

❐ W pobliżu jednostki wojskowej w Pieczach zostali zatrzymani handlarze bronią, u których znaleziono 102 kg rtęci, 7 granatów ręcznych, 2 noktowizory i naboje.

❐ W obwodzie Grodzieńskim siedem osób zmarło w wyniku zatrucia grzybami.

❐ 7 października (1993) z okazji świąt NMP-Różańcowej w programie drugim radia republikańskiego o godz. 14. 00 (w audycji"Głos duszy") transmitowana była Msza św., którą w języku białoruskim celebrował ks. proboszcz Władysław Zawalniuk z kościoła św. Szymona w Mińsku

❐ W wyniku podpisanych porozumień pomiędzy Rosją i Białorusią ustalono ostateczny termin wycofania z terenu Białorusi rosyjskich strategicznych sił jądrowych na rok 1996. Dokument ten uzyska moc prawną po dokonaniu aktu ratyfikacji przez parlamenty obu krajów.

❐ Prezydium Rady Najwyższej Republiki Białoruś postanowił zwołać kolejną(trzynastą)sesję Rady Najwyższej w dn. 9 listopada b.r. Porządek dnia obrad przewiduje rozpatrzenie 58 zagadnień, między innymi Projektu Konstytucji RP, Projektu Ustawy "O ochronie praw konsumenta", Projektu Ustawy "O zjednoczeniach społecznych", szeregu zagadnień z dziedziny prawa i in.

❐ Premier Rządu RB zwrócił się do obywateli Republiki z apelem o godne uczczenie 50 rocznicy wyzwolenia Białorusi spod jarzma faszystowskiego. W orędziu m. in. czytamy;...Dzisiaj rozpoczyna się nowy proces umocnienia związków historycznych. Przyjaźń, współpraca, jedność ze wszystkimi bratnimi narodami bez fałszu, zakłamania i oszustw staje się rzeczą realną. Jesteśmy na początku wielkiego szlaku historycznego, oczekuje nas ogromna żmudna praca..."

❐ Jak powiadamia Federacja Związków Zawodowych Białorusi ponad 500 tysięcy obywateli republiki opowiedziało się za przedterminowymi wyborami do Rady Najwyższej.

❐ VI zjazd pediatrów Białorusi zwrócił się do Rady Najwyższej , Rady Ministrów i ludności Republiki z apelem o zbiórkę niezbędnych środków na budowę nowoczesnej kliniki dziecięcej. Delegaci zjazdu podkreślili, że ludności Białorusi zagraża niebezpieczeństwo w wyniku zmniejszenia się liczby urodzin, wzrostu liczby zachorowań wśród dzieci w wyniku katastrofy w Czarnobylu, braku niezbędnych leków oraz nowoczesnych dziecięcych klinik, a także skażenia artykułów spożywczych .

❐ W połowie 1994r. przewiduje się wspólny rosyjsko--amerykański lot kosmiczny na statku kosmicznym "Speis-Szatl."Załogę statku stanowić będzie pięciu Amerykanów i jeden Rosjanin.

❐ Od 15 października .b. r. wchodzi w życie zarządzenie RM RB, na mocy którego osoby udające się za granicę mogą wywozić towary, których ogólny koszt nie przekracza 15 minimalnych zarobków.

❐ Od 1 października obywatele NMP, Gruzji, Mołdowy i Azerbajdżanu mogą przekroczyć granicę Litwy za okazaniem ważnego paszportu zagranicznego. Od 1 listopada zostaną wprowadzone wizy.

❐ Na elektrowni w Łukomlu planuje się budowę dwóch następnych bloków energetycznych po 800 megawatów każdy, przez co elektrownia osiągnie moc 4 mln kilowatów.

❐ W Mińsku zostało podpisane porozumienie pomiędzy Polską i Białorusią "O współpracy w dziedzinie ochrony zdrowia i nauk medycznych " na lata 1993-1995. Przewidywana jest współpraca specjalistów poszczególnych nauk medycznych. Porozumienie przewiduje ponadto ,że obywatele białoruscy przebywający na terenie Polski będą otrzymywali bezpłatnie niezbędną pomoc lekarską w nagłych przypadkach.

❐ Polskie służby celne oraz Straż Graniczna udaremniły eksport do Polski 650 tys. ton szkodliwych substancji.

❐ Władze Lwowa nie zgodziły się na rekonstrukcję Cmentarza Orląt według polskiego projektu, gotowe są natomiast rozpatrzyć możliwość utworzenia tam cmentarza wojskowego i uporządkowania mogił.

❐ Jak stwierdza Ośrodek Badań Opinii Publicznej w Polsce największym zaufaniem nadal cieszy się wojsko , policja i telewizja.

❐ 200 tysięcy osób w Polsce otrzymało pieniądze z Fundacji Polsko--Niemieckiej "Pojednanie".

❐ W I półroczu 1993r. granice RP przekroczyło 13,5 mln obywateli polskich. Dla porównania- za cały 1992 r. ilość ta wynosiła 20,2 mln.

Do nauczycieli języka polskiego

Klasa III

(4 godziny tygodniowo)

Czytanie

Poprawne, płynne, ze zrozumienienm czytanie głośne tekstów całymi wyrazami (do 200 wyrazów) pod kierunkiem nauczyciela.

Trudne wyrazy pod względem budowy i znaczenia czyta się w I półroczu sylabami. Kształtowanie umiejętności cichego czytania ze zrozumem, kontrolowania własnego czytania oraz czytania swych kolegów.

Słuchanie tekstu czytanego przez nauczyciela,

Początki czytania wyrazistego. Czytanie zdań oznajmujących, pytających, wykrzyknikowych. Ton i tempo czytania w zależności od treści tekstu. Wyraziste deklamowanie. Czytanie z podziałem na role, zwracanie uwagi na znaki interpunkcyjne w dialogu.

Słuchanie nagrań baśni utworów poetyckich i innych tekstów literackich, Zbiorowe i indywidualne czytanie książek oraz czasopism dla dzieci.

Tematyka

Szkoła. Praca i obowiązki ucznia. Stosunki z uczniami, nauczycielami, kolegami.

Przyroda. Współżycie człowieka z przyrodą w otoczeniu dziecka.

Rodzina. Stosunki dzieci z najbliższymi. Odpoczynek dzieci w rodzinie i zabawy.

Nasza pierwsza Ojczyzna - Białoruś. Święte i znamienne daty.

Uczniów należy uczyć:

- odpowiadać na pytania na podstawie tekstu;
- zbiorowo omawiać miejsca akcji, wyodrębniać postaci w utworach literackich
- dokonać oceny postępowania bohaterów literackich, jeżeli w tekście znane są motywy ich postępowń;
- zbiorowo określać nastrój w utworze, wyszukiwać w tekście fragmenty na określony przez nauczyciela temat;
- rozpoznawać w tekście wyrazy, oznaczające cechy przedmiotów, wyrazy o podobnym i przeciwnym znaczeniu, najprostsze wyrazy wieloznaczne;
- recytować na pamięć w ciągu roku szkolnego 4-6 wierszy, 2-3 urywki prozy, kilka zagadek, przysłów;
- pod kierunkiem nauczyciela określać temat i myśl przewodnią prostych utworów, gdzie ona w tekście wyraźnie jest wypowiedziana;

Pisanie

Specjalne ćwiczenia na kształcenie nawyków związanych pisania: pisanie łańcuszków liter (po 2-3), pisanie krótkich sylab i wyrazów bez odejmowania ręki od zeszytu.

Specjalne ćwiczenia na rozwijanie tempa pisania: pisanie liter według taktu, pisanie połączeń i krótkich wyrazów w określonym czasie (2-3 min). Przepisywanie tekstu z tablicy, podręcznika, pisanie wielkich i małych liter w kolejności alfabetu.

Tempo pisania na początku roku szkolnego 8-10 liter na min., w końcu - 12-15 liter.

Zbiorowe układanie i zapisywanie krótkich opowiadań na podstawie historyjek obrazkowych, filmów, audycji radiowych itp. Indywidualne układanie i pisanie zdań na temat różnych przedmiotów jako przygotowanie do opisu. Zbiorowe opisywanie przedmiotów na podstawie bezpośredniej obserwacji.

Fonetyka, gramatyka i pisownia

Głoski i litery. Wyróżnianie samogłosek i spółgłosek w powiedzianym i napisanym wyrazie.

Samogłoski i spółgłoski. Dalsze doskonalenie nawyków analizy ze słuchu. Umiejętność znajdowania samogłosek i spółgłosek w przeczytanym i napisanym wyrazie, samodzielne przytoczenie przykładów samogłosek i spółgłosek.

Poprawna wymowa samogłosek.

Samogłoski nosowe w środku wyrazu i na końcu. Samogłoska "u" /ó/. Pisownia "ó" /wymienne i niewymienne/ w końcówkach -ów-,-ówna,ówka.

Spółgłoski twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne.

Dwuznaki, ich wymowa i pisownia. Umiejętność określania ze słuchu dwuznaków w wyrazach i poprawnej pisowni tych wyrazów. Samodzielne podanie przykładów z dwuznakami. Pisownia "rz". Pisownia wyrazów z "rz" wymiennym na "r." Pisownia wyrazów z "rz" niewymiennym, w końcówkach -arz,-erz-, po spółgłoskach.

Abecadło. Znajomośc abecadła na pamięc.

Sylaba, jej budowa. Podział wyrazów na sylaby. Niejednakowe wymawianie sylab w wyrazie. Przenoszenie wyrazów.

Akcent. Umiejętność określania akcentowanej sylaby w dwusylabowych i wielosylabowych wyrazach.

Wyraz. Wyrazy oznaczające przedmioty i odpowiadające na pytania Kto to? Co to?

Wyrazy oznaczające czynności i odpowiadające na pytania Co robi? Co robił?

Wyrazy oznaczające cechy przedmiotów i odpowiadające na pytania Jaki? Jaka? Jakie?

Zdanie. Wyodrębnianie według informacji zdań w mowie. Wielka litera na początku zdania. Umiejętność stawiania znaku przestankowego: kropki, pytajnika i wykrzyknika na końcu zdania. Układanie różnych zdań z odpowiednią intonacją.

W końcu roku szkolnego uczniowie klasy III powinni umieć:

- poprawnie, ze zrozumieniem czytać nieznany tekst całymi wyrazami /30-50 wyrazów na min./;
- poprawnie graficznie pisać literami średniej wielkości, przepisywać tekst z podręcznika lub tablicy, pisać wyraźnie tempem nie mniejszym niż 12 liter na minutę;
- pisać ze słuchu teksty dyktowane /20-25 wyrazów/;
- rozpoznać ze słuchu samogłoski i spółgłoski,twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne, poprawnie je wymawiać czy pisać;
- streścić według kolejności zdarzeń przeczytany utwór, napisać streszczenie /20-40 wyrazów/ według podanego planu;
- oceniać postępowania bohaterów nawiązując do własnych doświadczeń, określać temat czytanego utworu, nastrój wiersza, obrazu /pod kierunkiem nauczyciela/;
- krótko opowiedzieć wydarzenie z własnego życia, klasy;
- umieć na pamięć alfabet.

ROSJA - KRAJOBRAZ PO BITWIE

Jak podają agencje prasowe, napięcie w rosyjskiej stolicy maleje. Swiadczy o tym zmniejszająca się stale liczba przypadków naruszania prawa. Nie mniej prezydent Jelcyn przedłużył termin działania stanu nadzwyczajnego jeszcze na tydzień, do 18 pazdziernika. Nad przestrzeganiem godziny policyjnej i ochroną porządku w Moskwie nadal czuwają oddziały wojsk wewnętrzych i grupy antyterrorystyczne. Przyszedł czas również na konsekwencje polityczne i administracyjne. Specjalnym dekretem o reformie organów przedstawicielskich, rosyjski prezydent rozwiązał Rady miejskie i okręgowe w całym kraju. Ich uprawnienie przejmuje w tej chwili administracja lokalna. Do momentu uchwalenia nowej konstytucji została zawieszona również działalność Sądu Konstytucyjnego.

12 grudnia b.r. zgodnie z zapowiedzią mają się odbyć wybory do Zebrania Federalnego, a w między czasie funkcje władzy ma pełnić Rada Federacji. Wszystkim partiom i ruchom, nie splamionym udziałem w rewolcie antyrządowej gwarantowane są równe prawa wyborcze.

Rzucają się w oczy zewnętrzne odznaki radykalnych zmian w rosyjskiej stolicy - usunięcie warty honorowej przy Mauzoleum Lenina i zamknięcie muzeum wódza rewolucji.

Politycy i obserwatorzy powoli przystępują do analizy "na zimno" skutków "drugiej rewolucji pazdziernikowej".

Zwracają swoją uwagę, iż bazę społeczną ruchów skrajnych, prokomunistycznych i profaszystowskich, które stały się siłą napędową krwawych zajść, stanowią ludzie biedni. Ludzie, którzy nie potrafili się znaleźć w nowej sytuacji społeczno-gospodarczej i których można byłoby nazwać "sierotami po socjalizmie", w jego radzieckim wydaniu.

Są oni elementem destabilizacyjnym i najbardziej niebespiecznym w trudnym okresie przekształceń socjalno-politycznych. Jak wykazują ostatnie sądaże, głównym zmartwieniem Rosjan jest galopująca inflacja i strach przed zubożeniem (85% respondentów), lecz nie groźba dyktatury i reżimu "twardej ręki", której obawia się jedynie 4% obywateli.

Jeden z rosyjskich pisarzy zwraca uwagę na paradoksalną istotę moskiewskich wydarzeń: "Okazuje się, że władzę, która na wszystko pozwala, można nienawidzieć więcej, niż tą, która wszystkiego zabrania.

Można się zastanawiać nad preferencjami rosyjskiego społeczeństwa, doszukując się przyczyn we wrodzonej odrazie narodu do wolności, albo w historycznie ukształtowanym pojmowaniu władzy, jako narzędzia przemocy, a siłą rzeczy gwaranta stabilności. Lecz nie da sie ukryć, iż te preferencje dają się we znaki w mniejszym czy większym stopniu we wszystkich krajach pokomunistycznych, albowiem wszędzie rządy i naród są narażone na podobne problemy.

Spektrum opinii białoruskich gazet, dotyczących moskiewskiej rewolty, jest bardzo zróżnicowane. Od wstrzemięźliwych komentarzy "Sowietskoj Biełarusi" do namiętnych apeli BNFu o "natychmiastowe zwołanie sesji Rady Najwyższej, zawieszenie działalności wszystkich komunistycznych i profaszystowskich organizacji i wszczęcie postępowania dowodowego w związku ze współudziałem tych organizacji w rosyjskim puczu".

Ciekawym natomiast wydaje się komentarz rządowy "Respubliki" z dnia 9 pazdziernika, tłumaczący dlaczego tylko mniej niż połowa obywateli Białorusi opowiedziała się za zastosowaniem tak radykalnych metod postępowania. Stało się to dlatego, iż: "Nasi rodacy przyzwyczajeni są, iż pod czerwonymi sztandarami występuje "młodzież" z lat stalinowskich, emeryci, nie zdolni do prowadzenia jakichkolwiek walk zbrojnych. Co się dotyczy rzeczywiście potężnego komunistycznego lobby w organach władzy ustawodawczej wszystkich szczebli, to wydaje się bardzo wątpliwym, bo zechcieli oni zwalczać siebie samych przy pomocy broni".

Moskiewskie krwawe wydarzenia przeszły do historii i teraz nadchodzi czas ich oceny moralnej, przez naukowców, analityków, a przede wszystkim przez naród. Będzie to sąd najbardziej sprawiedliwy i miejmy nadzieję decydujący dla przyszłych polityków.

Laura Michajlik

Jeszcze o warunkach konkursu Kresy 93

1. Warunkiem udziału w konkursie jest znajomość 2 utworów literackich w całości lub fragmentach(proza lub wiersz)w tym 1 fragment lub całość z "Ballad i romansów" Adama Mickiewicza. Czas recytacji 10 min.

2. Kartę uczestnika dla Polaków na Białorusi można otrzymać w ZG ZPB lub w rejonowych prezesów Związku.

3. Wszystkich dodatkowych informacji można zasięgnąć w Dziale Oświaty ZG ZPB Grodno, ul. Dzierżyńskiego 32 tel. 44-94-57

Nowa encyklika

"VERITATIS SPLENDOR" - "Blask prawdy", taką właśnie nazwę ma nowa encyklika Jana Pawła II, która się ukazała w bieżącym tygodniu. Encykliką nazywa się dokument, napisany przez Papieża i tłumaczący określone elementy doktryny Kościoła. Może ona być skierowana do wiernych, wszystkich ludzi dobrej woli, lub wyłącznie do osób duchownych.

Obecna encyklika przeznaczona jest, dla biskupów i zawiera ocenę różnego rodzaju wątpliwości, jakie budzi moralne nauczanie Kościoła w świecie współczesnym. W "Blasku prawdy" papież krytykuje liberalne wzorce postępowania, sprzeciwia się, ludobójstwu, eutanazji, prostytucji. Poddaje potępieniu korupcję polityków, oszustwa podatkowe, marnotrawstwo. Występując przeciwko moralnemu relatywizmowi podkreśla niezachwianie podstawowych reguł i kryteriów ostatecznych nauki Kościoła rzymsko-katolickiego.

Obecna encyklika, która liczy w polskim wydaniu blisko 190 stron była pisana przez Jana Pawła II w ciągu sześciu lat.

L.M.

Głos znad Niemna

18 października - Święto św. Łukasza, Ewangelisty.
24 pazdziernika-Św. Antoniego Marii Claret.

ŚWIĘTY

Święty Łukasz pochodził z rodziny pogańskiej. Przyjąwszy chrzest stał się wiernym towarzyszem św. Pawła, odbywając z nim kilka podróży misyjnych. W oparciu o jego przepowiadania napisał Ewangelię.

Łukaszowi zawdzięczamy przekazanie nam wielu szczegółów dotyczących wydarzeń poprzedzających narodzenie Chrystusa, jak również związanych z jego dzieciństwem.

Jako autor Dziejów Apostolskich ukazał nam historię pierwotnego Kościoła.Pozwala ona poznać historię królewstwa Bożego od Wniebowstąpienia Chrystusa aż do pierwszego zamieszkania św. Pawła w Rzymie.

Ponieważ był z zawodu lekarzem, uważa go za swego patrona służba zdrowia.

Czcimy go jako męczennika, który dał wyraz najwyższej miłości, wyrażonej przelaniem krwi za Crystusa.

Siostra Mirosława.

ODRODZENIE BIAŁORUSKIEGO KOŚCIOŁA

Obserwujemy powolne odradzanie się Kościoła katolickiego na Białorusi. Widomym znakiem tego procesu jest większe niż w poprzednich latach zainteresowanie wartościami religijnymi wśród dzieci, młodzieży i niektórych osób ze średniego pokolenia. Pracujący na Białorusi księża i zakonnice podają wiele przykładów niezwykłego zawierzenia Bogu, porównywalnych do żywej wiary pierwszych chrześcijan.

Można chyba powiedzieć, że słowa Jezusa: "Błogosławieni, którzy nie widzieli a uwierzyli" w szczególny sposób stosują się do białoruskich dzieci, młodzieży i dorosłych, którzy czasami pod wpływem wewnętrznego impulsu czy przypadkowego zdarzenia zaczynają szukać kontaktu z duchownymi - bo pragną jak najwięcej dowiedzieć się o Bogu. Biblijna prawda: Duch Święty tchnie, kiedy chce, niemal dotykalnie sprawdza się w codziennym doświadczeniu duszpasterskim Kościoła białoruskiego, bowiem ci wszyscy dorośli i dzieci, tak bardzo otwarci na Chrystusa, żyli i wychowywali się w państwie wojującego ateizmu oraz w społeczeństwie, które w znacznej mierze uległo naciskom komunistów bezwzględnie zwalczających Boga i Kościół.Wiara zachowała się głównie wśród ludzi starszych, a to dlatego - jak to kiedyś przypomniał abp Tadeusz Kondrusiewicz - że nie zapomnieli oni modlitwy różańcowej. Dziś pobożność różańcowa uchodzi za symbol niezłomności i żywotności wiary wyznawców Chrystusa na Białorusi. Propaganda i polityka ateistyczna największej spustoszenia dokonała w duszach osób ze średniego pokolenia. Spustoszenia przerażającego - także ze względów pedagogicznych, jako że większość białoruskich dzieci niewiele albo nawet niczego nie dowie się o Bogu od swoich rodziców.

Podołanie, zdaniem duszpasterstwa w nowej sytuacji politycznej wydaje się czymś nieosiągalnym. Tym bardziej że ciągle brak kapłanów. Kilkudziesięcioletnie okres prześladowań religijnych na Białorusi przeżyło 61 księży, głównie w podeszłym wieku. Byli oni - podobnie jak obecny metropolita mohylewski abp Kazimierz Świątek - więźniami w łagrach więzieniach radzieckich, nierzadko po kilkanaście lat.

Dzisiaj, w ponad dziesięciomilionowym społeczeństwie, w archidiecezji mińsko-mohylewskiej, diecezji pińskiej i grodzieńskiej, wśród 1,5-2 mln katolików, w 248 parafiach 146 kapłanów diecezjalnych i zakonnych. Wielu z nich przybyło z Polski, bo przecież bez pomocy z zewnątrz Kościół białoruski tylko w niewielkim stopniu mógłby zaradzić wszystkim potrzebom. A takie wsparcie - jak to potwierdza doświadczenie - mogą zaofiarować jedynie polscy duchowni, co niestety nie zawsze jest aprobowane przez miejscowe władze. Ostatnio, znowu - jak za dawnych koszmarnych lat - zaczęły się inwigilacje duchownych.

Mówi się o reformach gospodarczych, ustrojowych i społecznych, ale władzę sprawują ci sami ludzie.Odżywają demony nienawiści do ludzi wierzących i Kościoła.

W ubiegłym roku podpalono kaplicę w Leśnej; w tym - w Rusinie i w Maciewiczach, gdzie również spłonęła biblioteka. Ciągle niechętnie oddaje się wiernym świątynie, zamienione na muzea, sale koncertowe, a nawet obiekty zrujnowane, wymagające gruntownej odbudowy i remontu.

Być może niechęć lokalnych władz do Kościoła spowodowana jest też przez względy narodowościowe. Bo katolikami na Białorusi są w ponad 90 proc.Polacy. Niestety, także w samych wspólnotach katolickich pojawiają się sprzeczności na tle narodowościowym. Niektórzy polscy działacze domagają się, aby nabożeństwa były odprawiane wyłącznie w języku polskim, który notabene przez większość polskiej młodzieży traktowany jest jako język liturgiczny (tak jak przez nas łacina). Trzeba rozumieć argumenty starszych Polaków, pamiętających jeszcze język ojczysty. Mówią oni: " komuniści zwalczali w jednakowym stopniu naszą wiarę w Boga, jak i nasze przywiązanie i miłość do Ojczyzny".

Ale przecież Kościół został posłany do wszystkich narodów. Dlatego wielu kapłanów odprawia Msze święte w dwu językach, tylko w ten sposób buduje się autentyczna wspólnota wiary i miłości przy eucharystycznym stole i umacniają się dobrosąsiedzkie stosunki pomiędzy Polakami, Białorusinami, Ukraińcami i Rosjanami. Chodzi o to, aby doznane w przeszłości krzywdy i cierpienia nie obracały świadomości młodych pokoleń w duchu rewindykacyjnym, ale zostały wybaczone - w imię Chrystusa.

Już dziś duch dialogu obecny jest w niektórych katolickich świątyniach i parafiach. Chociaż, z drugiej strony, kapłani i siostry zakonne mają pełną świadomość, że rozpoczęli pracę, którą trzeba będzie kontynuować przez wiele dziesięcioleci. Oby tylko Bóg zechciał obdarzyć Kościół białoruski jak najliczniejszymi wiernymi powołaniami zakonnymi i diecezjalnymi.

Foto Waniukiewicz

Jędrzej Rayski
"Gość niedzielny"

Duchowe dziedzictwo św.Antoniego Klareta

24 października przypada liturgiczne wspomnienie św. Antoniego Marii Klareta biskupa, który urodził się 23 grudnia 1807 w Sallent koło Barcelony w Hiszpanii.

Dzieciństwo jego było naznaczone sieroctwem i najazdem wojsk napoleońskich na Katalonię. Rodzina posiadała manufakturę tkacką i w tym kierunku kształcił się Antoni,wykazując duże zdolności.

Jako młodzieniec przeżył gorycz nadużycia zaufania i szlachetności. Zrozumiał, że nie w ludziach, ale w Bogu trzeba szukać prawdziwego przyjaciela.

Idąc za głosem powołania, wybrał stan duchowny. Posłany do pracy duszpasterskiej w swoje rodzinne strony przejawiał szczególną gorliwość w nawracanie ludzi do Boga. Za pozwoleniem swojego biskupa wysłany został jako misjonarz ludowy na całą Katalonię i Hiszpanię, a następnie na Wyspy Kanaryjskie.

16 lipca w 1849 r. w uroczystość M. B. Szkaplerznej wraz z pięcioma innymi kapłanami, postanowił założyć Antoni Klaret wspólnotę, ktora za cel obrała sobie troszczenie się o ewangelizację ludu. Ta myśl dała początek powstania Kongregacji Misjonarzy Synów Niepokalanego Serca Błogosławionej Maryi Dziewicy.

Powołany wkrótce na arcybiskupa Santiago na Kubie, gorliwie pracował nad odrodzeniem życia religijnego i zniesieniem niewolnictwa w tej diecezji.

W czasie posługi arcypasterskiej na Kubie, przy współpracy matki Antonii Paris założył żeńskie zgromadzenie "Siostr Maryi Niepokalanej". Z tej to rodziny zakonnej wyrosły cztery gałęzie kongregacji żeńskich, popularnie nazywanych Siostrami Klaretynkami.

Arcybiskup Klaret w 1857 r. odwołany został do Hiszpanii i mianowany spowiednikiem królowej Izabeli II. Znosząc liczne prześladowania od przeciwników królowej i przymusową emigrację z powodu wojny domowej rozpętanej przez karlistów, musiał schronić się do Francji.

Wezwany na sobór Watykański I, bronił prymatu i nieomylności papieża. Z powodu wydarzeń politycznych i zajęcia Rzymu przez Garibaldiego, wraz z innymi Ojcami soborowymi musiał opuścić Wieczne Miasto. Udał się do południowej Francji aby być blisko ojczystego kraju. W miejscowości Fonfrua zakończył ziemskie życie 24 października 1870 r., jako wygnaniec. Wyniesiony do chwały błogosławionych w 1938 r. przez papieża Piusa XI. Kanonizowany przez Piusa XII dnia 7 maja 1950.

Zgromadzenie Misjonarzy Synów Niepokalanego Serca Maryi Dziewicy w skrócie zwane od nazwiska założyciela Misjonarze Klaretyni, jeszcze za życia założyciela otrzymało aprobatę Stolicy Apostolskiej. Zgromadzenie rozwijało się początkowo na terenie Hiszpanii.

Wybuch rewolucji w 1868 i wojna domowa w Hiszpanii spowodowało rozproszenie zakonników poza granicami kraju ojczystego. Przymusowe przekroczenie granicy dało początek szeroko zakrojonej pracy misyjnej prowadzonej na całym świecie. Kościół wzbogacił się o wiele gorliwych apostołów i ponad 300 męczenników. W tym 51 wyniesionych do chwały ołtarzy, 25 października 1992 r. przez Jana Pawła II, jako ofiary terroru komunistycznego z 1936 r. Wielu klaretynów pełniło i pełni odpowiedzialną posługę w Kościele Powszechnym, jako kardynałowie, arcybiskupi, biskupi, profesorzy i misjonarze.

Misjonarze Klaretyni głoszą Ewangelię w ponad 60 krajach świata, a naśladują Chrystusa ubogiego przyczyniając się do wzrostu chwały Bożej. Misjonarze Klaretyni odznaczają się szczególnym nabożeństwem ku czci Matki Bożej w Jej Niepokalanym Sercu. Prowadzą liczne zakłady wydawnicze w różnych krajach świata i jezykach, dobrze znane wydawnictwo "Palabra". Obok funkcjonujących kongregacji Klaretynów i Klaretynek, działają w świecie Instytuty Klaretynów Swieckich.

Te instytuty mają za zadanie wcielać w życie idee św. Antoniego Marii Klareta.

Klaretyn jest chrześcianinem i żyje w swoim środowisku rodzinnym, a jednocześnie jest głosicielem Ewangelii w duchu św. Antoniego Marii Klareta. Olbrzymia suwerenność Ruchu Klaretyńskiego w świecie ma przed sobą dużą szansę rozwoju i działalności na rzecz Nowej Ewangelizacji w duchu odnowy soborowej i charyzmatu klaretyńskiego.

Wszystkich zainteresowanych życiem i działalnością Klaretynów, Klaretynek, czy Instytutów klaretyńskich, zapraszamy do współpracy.

Modlitwa

Odnów Panie, ducha naszej kongregacji, którym rozpaliłeś serce Twojego sługi świętego Antoniego Marii Klareta, naszego ojca. Abyśmy ożywieni jego żarliwą miłością pokochali to, co on ukochał i wprowadzili w życie, czego nas nauczył. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

C.M.F.

Po raz pierwszy

W niewielkiej parafii pod wezwaniem Niepokalanego Serca Maryi w Żytomli koło Grodna, jeszcze nie umilkło echo uroczystości z 19 czerwca, kiedy to Jego Ekselencja Ks. Bp. Aleksander Kaszkiewicz poświęcił dla kultu Bożego kaplicę parafialną.

Było to drugie wielkie i ważne wydarzenie w życiu parafii.

W niedzielę 29 sierpnia, przy ładnej pogodzie (bo samo niebo uśmiechnęło się do dzieci) była celebrowana przez ks. proboszcza o. Stanisława Gawlika, klaretyna, uroczysta Msza św. przy ołtarzu polowym. W tym czasie, 35 dzieci przyjęło po raz pierwszy Pana Jezusa do swoich serc. Wraz z dziećmi przystąpili do Komunii św. rodzice i chrzestni.

W liturgii uczestniczyło liczne grono parafian i przyjezdnych gości. Między innymi zaszczyciła nas swoją obecnością Matka Przełożona Sióstr Nazaretanek z Grodna w towarzystwie sióstr.

Oprawę liturgiczną Eucharystii przygotowały same dzieci pod kierunkiem Siostry Danieli-Nazaretanki i wielu bardzo oddanych sprawie Bożej osób.

Tym wszystkim, którzy służyli swoją pomocą i życzliwością przyczyniając się do przygotowania dzieci i rodziców, do tak wspaniałej uroczystości składamy serdeczne podziękowanie.

Bóg zapłać!

Rodzice dzieci pierwszokomunijnych z Żytomli-Obuchowa

Z ŻYCIA ZPB

Znad Bugu

BRZEŚĆ

Gościem oddziału Brzeskiego (miejskiego) ZPB był Prezes Polskiej Macierzy Szkolnej za granicą pan inż. Ryszard Gabrielczyk.

PMS nawiązuje łączność ze wszystkimi ośrodkami, prowadzącymi akcję, mającą na celu utrzymanie polskości we wszystkich krajach polskiego osiedlenia. Od I Zjazdu Polonii i Polaków z zagranicy trwa kontakt PMS z Oddziałem Brzeskim ZPB.

Prezes PMS pan Ryszard Gabrielczyk po raz pierwszy był gościem Brześcia, Wysokiego, Wołczyna, Odwiedził Centrum Nauki Języka Polskiego, Klub Polski dla dzieci i młodzieży, pierwszą klasę polską w szkole Nr 9. Na wydziale historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej wystąpił z odczytem o systemie edukacji w Wielkiej Brytanii, a tak że o organizacji szkolnictwa polskiego przez PMS.

Odczyt p. Gabrielczyka "Biznes nie zna granic" w ramach Międzynarodowego Tygodnika Nauki i Biznesu wzbudził ogromne zainteresowania biznesmenów i naukowców. Pan Gabrielczyk jest także znany wśród Polaków całego świata jako wybitny architekt, autor Pomnika katyńskiego w Londynie.

Członkowie oddziału miejskiego zaprosili p. Gabrielczyka oraz wszystkich uczestników Międzynarodowego Tygodnika Nauki i Biznesu na spotkanie oraz przygotowali koncert, w którym wystąpili dzieci i młodzież z Klubu Polskiego wraz z polonijnym Zespołem pieśni i tańca "Karolinka". Prezes PSM przekazał dla dzieci i młodzieży, a także dla nauczycieli polskich, książki i czasopisma, wydane w Londynie.

***

W dniach 23-27 września oddział Brzeski odwiedziła delegacja Towarzystwa Miłośników Wołynia i Polesia z Wrocławia, byłych mieszkańców Brześcia, Kobrynia, Pińska. Stowarzyszenie zajmuje się upamiętnianiem losów ludności polskiej na Kresach, organizuje odczyty, wycieczki krajoznawcze, spotkania z Polakami. Brześcianie i Poleszucy z Wrocławia zwiedzili Brześć, Kobryń, Lwów Poleski, Pińsk i Łuniniec. Przekazali dla Klubu Polskiego w Centrów Twórczości, Biblioteczkę polską dla dzieci.

Spotkanie Członków Towarzystwa w Centrum Nauki Języka Polskiego było nadawane w Telewizji Brzeskiej.

27 września goście i gospodarze uczestniczyli we Mszy Świętej w Kościele Matki Bożej Królowej Polski, którą wspólnie odprawili ks. proboszcz Tadeusz Olszewski i ks. kanonik Stanisław Draguła, Sekretarz Wrocławskiego Archidiecezjalnego Komitetu d/s Pomocy Parafiom na Wschodzie.

Młodzież z Klubu Polskiego przygotowała na cześć gości koncert, który rozpoczęła śpiewaniem znanej i lubianej pieśni "Polesia czar".

***

Gościem Oddziału Brzeskiego (miejskiego) był pan Ryszard Snarski z Kanady, były mieszkaniec Brześcia, członek polskiej organizacji podziemnej, działający na Polesiu w latach 46-48 "Związek Obrońców Wolności". Była to jedna z ostatnich polskich organizacji podziemnych, jakie powstały po zakończeniu drugiej wojny światowej na dawnych polskich ziemiach.

Pan Snarski zwiedził rodzinne miasto, spotkał się z Polakami, był gościem Klubu Polskiego, Centrum Nauki Języka Polskiego. Dnia 18 września był zaproszony także na koncert, poświęcony obrońcom Polski 1939 r.

Pan Ryszard Snarski przekazał dla Oddziału Brzeskiego Archiwum Związku Obrońców Wolności im.Romualda Snarskiego.

Alina Godunowa

BOBRUJSK

Niezapomniane wrażenia

Wakacje letnie - czas przeznaczony na odpoczynek, rozrywki, podróże, nowe spotkania i znajomości. Tegoroczne wakacje nasze dzieci będą pamiętały przez całe życie, ponieważ spędziły je w Polsce. Niektóre z nich były tam po raz pierwszy. Na początku dzieci odpoczywały w Krynicy Morskiej. Pogoda dopisała, wszyscy wypoczęli, opalili się. Później udaliśmy się do Warszawy.

Piękny wystrój tego miasta, jego niepowtarzalny urok wywarły na nas niesamowite wrażenie. Byliśmy w kościele, w skupieniu modliliśmy się podczas Mszy św., wsłuchani w cudowną grę organów i śpiew chóru. Na długo pozostaną w pamięci wycieczki krajoznawcze. Sprawdziło się ludowe porzekadło; lepiej raz zobaczyć, aniżeli sto razy usłyszeć.

Zawarliśmy znajomości z rówieśnikami, wymieniliśmy adresy.

Rozumieliśmy się dobrze, ponieważ nasze dzieci już nieźle rozmawiają po polsku

Po powrocie do Bobrujska na pytanie rodziców o wrażenia odpowiedź brzmiała; ''Wspaniale!Pragniemy tak odpoczywać w roku następnym."Miejmy nadzieję.

Dzieci z Bobrujska

Helena Grabko

WITEBSK

Nie ma problemu

Problemy językowe, które powstają przed Polakami mieszkającymi na Białorusi, potrzebują rozstrzygnięcia. Na dzień dzisiejszy powstał problem utworzenia kadr nauczycielskich, które wykładałyby w języku polskim. Związek Polaków i Wojewódzki Instytut Doskonalenia Nauczycieli utworzyli dla pedagogów Witebska kursy języka polskiego. Zainteresowanych prosimy się zgłaszać na adres:

Oddział ZPB w Witebsku, 210025 ul. "Prawdy", d.32, p. 26.

J.S.

My, Polacy Grodna, zwracamy się do Prezesa ZPB z prośbą aby przynajmniej w czasie świąt odbywały się występy naszych zespołów amatorskich. Koncerty mogą być płatne. Każda rodzina polska mogłaby odczuć święta nie tylko przy stole i kieliszku.

Polaków w Grodnie jest dużo, nie wszyscy oni należą do ZPB, a więc prawie że się nie znamy. Wspólne imprezy kulturalne sprzyjałyby zacieśnieniu naszych więzi.

Na wschodnich obszarach republiki Związek bardzej troszczy się o swoich rodaków, informując co miesiąc o programie działalności. Dla Polaków Grodna „działalność ZPB jest sekretem.

Przy okazji serdecznie dziękujemy siostrzyczkom zakonnym, które znajdują dla nas czas. Z wielkim wzruszenie i wdzięcznością oglądamy ich twórczość amatorską.

Grupa Polaków Grodna

Hołd poległym

W 50 rocznicę tragedii pod Stryjówką została odprawiona Msza Święta ku czci żołnierzy z VIII Uderzeniowego Batalionu Kadrowego Armi Krajowej poległych we wrześniu 1943 r. Głównym celebrantem był ks. prob. Stanisław Gawlik. Przy grobie poległych złożono wiązanki kwiatów.

I.A.

Ludność Polska na Ziemi Białoruskiej

Na wyodrębnionym terytorium, które w rezultacie umowy sierpniowej z 1945 roku przeszło w skład Białoruskiej SRR a w latach 1921-1939 należeło do Polski wg danych spisu ludności z 1931r. zamieszkiwało 3 208 tys. osób.

Przyjmując przynależność religijną jako wyznacznik narodowościowy można stwierdzić, że Białorusinów było 56,6%, Polaków - 33,1%, oraz Żydów - 8,8%.

Przestrzenna anliza spisu jeszcze raz potwierdziła, że między etnicznym obszarem litewskim na zachodzie, a białoruskim na wschodzie ukształtował się wyraźnie wyodrębniony etniczny obszar polski. Centrum tego obszaru stanowiło miasto Wilno. Wokół miasta wytworzyła się strefa ludności o polskim poczuciu narodowościowym. Fakt ten miał charakter obiektywny i rodowód jego nie wiązał sie z okresem międzywojennym. Badacze białoruscy oraz litewscy nie przyjmowali tego do wiadomości. Według etnografów i geografów litewskich była to ludność "krwi" litewskiej, która przyjęła początkowo język białoruski, a następnie językowo i świadomościowo się spolonizowała. Powinna więc wrócić do swoich litewskich korzeni. Natomiast uczeni białoruscy kwestionowali litewski rodowód tej ludności, uważając, że ludność ta była od zarania białoruska, tyle że zamiast prawosławia przyjęła katolicyzm. Dlatego też nie mogą być mieszkańcy tej ziemi ani Polakami, ani też Litwinami, lecz jedynie "skatolicyzowanymi" Białorusinami. Konsekwentnie nie przyjmowali więc do wiadomości istniejącej rzeczywistości narodowościowej tworząc fikcję w postaci białoruskiej Wileńszczyzny. Obie strony szermując hasłami w gruncie rzeczy rasistowskimi /ludność rodowodu i "krwi" litewskiej bądź białoruskiej/ w jednej kwestii byli ze sobą zgodni. Ludność ta nie ma prawa do własnego samookreślenia, jeżeli wiązałoby się to z deklaracją do narodu polskiego.

Do jednostek powiatowych mających bezwzględną przewagę ludności polskiej należały powiaty: Lida/78,6%/, Oszmiana /77,8%/, Brasław /62,2%/, Szczuczyn /56,1%/, Wołożyn /53,6%/ i Postawy /50,8%/. Były to wszystko powiaty należące do historycznej Wileńszczyzny. Miały one tradycyjnie charakter katolicki i większość mieszkańców bez wątpienia uważała się za ludność narodowości polskiej. Dwa powiaty zachodnie przylegające do etnicznego obszaru polskiego /Grodno i Wołkowysk/ miały oblicze dualistyczne polsko-białoruskie. Wszystkie powiaty położone w części południowej omawianego terytorium, leżące na Polesiu, względnie usytuowane w bezpośrednim jego sąsiedztwie były jednolicie białoruskie. Poza ośmioma powiatami woj. poleskiego do obszaru etnicznego - białoruskiego należał powiat Słonim oraz położone przy granicy z Białoruską SRR powiaty: Nowogródek i Nieśwież.

Przedstawienie problematyki narodowościowo-językowej Białoruskiej SRR w 1926r. oraz wyznaniowej Polski Północno-Wschodniej w 1931r. umożliwia łączne ujęcie kwestii narodowościowej całej Ziemi Białoruskiej w wybranym przekroju czasowym. Powstała jedynie jedna trudność - metodyczna. Między obu spisami istniała pięcioletnia różnica.

Dla pełnego ujednolicenia czasowego, należy oszacować liczbę ludności Białoruskiej SRR wg stanu z 1931r. i doprowadzić do zbieżności ze spisem polskim. W tym okresie sytuacja ludnościowa w Białoruskiej SRR była w miarę unormowana. Było to bezpośrednio przed kolektywizacją i związaną z nią klęską głodu. Były to lata poprzedzające masowe represje, deportacje i migracje. Z danych oficjalnych wynika, że coroczny przyrost naturalny wynosił w tym okresie około 15%. Można przyjąć, że był on na tej wysokości stabilny przez cały okres pięcioletni 1926-1931 i objął w sposób identyczny wszystkie grupy narodowościowe zamieszkujące Białoruską SRR.

Przy tym założeniu liczba ludności republiki wynosiła w końcu 1927 - 5 057,9 tys., 1928 - 5 133,8 tys., 1929 - 5 210,8 tys., 1930 - 5 289,0 tys. i w 1931 - 5 368,3 tys. mieszkańców. Przyjmując anologiczne odsetki udziału poszczególnych grup narodowościowych w 1931r. takie jakie były w 1926r. można założyć, że po pięciu latach Białorusinów było 4 326,8 tys., Rosjan - 413,3 tys., Polaków - 107,4 tys., Żydów - 440,2 tys., Ukraińców - 37,6 tys. oraz przedstawicieli innych grup narodowościowych - 43,0 tys. osób. Można sądzić, że szacunek nie może odbiegać w sposób zasadniczy od faktycznej struktury narodowościowej mającej miejsce pod koniec 1931 roku.

W części zachodniej kraju należącej do Polski wyznawców prawosławia było w 1931r. łącznie - 1 813,4 tys. byli to przede wszystkim Białorusini, lecz również zaliczani na tym obszarze prawosławni Rosjanie i Ukraińcy. Liczbę Rosjan wg przynależności językowej można określić na 70,2 tys. Natomiast Ukraińców orientacyjnie było zaledwie 10,0 tys. osób /wliczając wszystkich Poleszuków i "tutejszych" do narodowości białoruskiej/. Z przedstawionych wyliczeń wynika, że Białorusinów było na omawianym obszarze:- 1 733,2 tys. Na podstawie kryterium wyznaniowego odliczajac Litwinów określano liczebność Polaków na 1 047,8 tys.,, zaś Żydów na - 283,3 tys. osób.

Na całym teryturium współczesnej Białorusi znajdującej się w granicach ZSRR i Polski w końcu 1931 roku było łącznie.

-Białorusinów -6060,0 tys. czyli 70,7% zaludnienia
-Polaków - 1 155,2 tys. czyli 13,5% "
-Żydów - 723,5 tys. czyli 8,4% "
-Rosjan - 483,5 tys. czyli 5,6% "
-Ukraińców - 47,6 tys. czyli 0,6% "
-innych - 107,0 tys. czyli 1,2% "

--------- Łącznie - 8 576,8 tys. czyli 100,0% zaludnienia.

Wyliczone wielkości demograficzne umożliwiają przeprowadzenie analizy porównawczej w stosunku do uprzednio zaprezentowanych danych określonych przez W. Wakara /1917/ a dotyczących przełomu XIX i XXw.

Liczba ludności zamieszkującej Ziemię Białoruską między 1897 a 1931r. wzrosła o 1/3. Było to rezultatem bardzo wysokiego przyrostu naturalnego, który zdołał zrekompensować z nadwyżką poważne straty demograficzne wywołane I wojną światową i rewolucją. Ludność białoruska i polska wzrastała w sposób zbliżony do siebie. Bardzo znaczny był przyrost ludności rosyjskiej. Natomiast znacznie obniżała się liczebność Żydów. Było to związane z dużą migracją zarówno w ramach ZSRR jak i emigracji zagraniczną.

Struktura narodowościowa Ziemi Białoruskiej w 1897 i 1931 r.

	Liczba ludności /w tys./		Różnica między 1897-1931	
	1897	1931	w tys.	w%
1. Białorusini	4356,2	6060,0	+1703,8	+39,1
2. Polacy	838,9	1155,2	+ 316,3	+37,7
3. Żydzi	910,9	723,5	-187,4	-20,5
4. Rosjanie	224,5	483,5	+259,0	+115,3
5. inni	93,7	154,6	+ 60,9	+65,0
Ogółem	6424,2	8576,8	+2152,6	+33,5

Piotr Eberhardt

Kamienie rzucane na szaniec

Publikacja artykułu p. Zbigniewa Niemcewicza w nr. 17 r.b " Głosu " p.t. "Wyżyny człowieczeństwa " sprawiła, iż odżyły we mnie wspomnienia z lat trzydziestych, mych " szczenięcych " lat, kiedy się uczyłem w Państwowym Gimnazjum Męskim im. A. Mickiewicza w Grodnie. Zdałem egzaminy wstępne do tej uczelni w r. 1930, a w 1938 uzyskałem maturę. Do dziś dnia żywię cześć pamięci profesorów tego gimnazjum, które całkowicie zasługiwało na swą nazwę "humanistyczne". Nasi opiekunowie byli fachowcami z prawdziwego zdarzenia, a gdy sobie ich przypomnę, stają mi w pamięci słowa wieszcza Słowackiego: " Lecz zaklinam, niech żywi nie tracą nadziei i przed narodem niosą oświaty kaganiec, a jeśli trzeba, na śmierć idą po kolei, jak kamienie, przez Boga rzucone na szaniec! " Pamiętam doskonale naszego pierwszego wychowawcę prof. Kędzierskiego, znakomitego matematyka, popularnego "tatę", jak go ochrzciła brać sztubacka. Później uczył nas matematyki prof. Pęczalski, także wybitny pedagog. Języka polskiego uczył nas prof. Budzanowski, późniejszy poseł na Sejm. Wciąż stoi mi przed oczyma, deklamujący nieśmiertelną "Alpuharę". Język niemiecki wykładał nam prof. Franciszek Dańko, germanista i łacinista, znawca historii starożytnej, opowieści którego z dziejów Rzymu słuchali z zapartym oddechem nawet najwięksi "bałaganiarze". Profesorowie Zygmunt Mrozowski i Stanisław Komar uczyli nas wychowania fizycznego. To oni właśnie zaszczepili wielu z nas zamiłowanie do sportu na całe życie. Wymienię tylko Witolda Gieruttę i Wacława Gąssowskiego, reprezentantów Polski w lekkiej atletyce, wychowanków naszego gimnazjum, a później, już po wojnie, znakomitych trenerów. Przypominam sobie także nauczycielkę języka francuskiego p. Julię Niemczynowicz, "madame", jak ją zwykle tytułowano. Łaciny uczył nas prof. Andrzej Rokosz, znawca nie tylko klasycznej, ale i średniowiecznej łaciny, rozmiłowany w kulturze klasycznej. Chodziła po "budzie" gadka, że był on kiedyś księdzem, ale ile w tym było prawdy, tego nie wiem. W każdym razie, do dziś dnia stoi mi w pamięci zdanie "Moribus antiguis stat res Romana virisque". Znakomitym wykładowcą był również prof. Stanisław Mrozowski, niezwykle popularny i dowcipny "dziadźka", jak go przezywano w gimnazjum. Pamiętam także ostatniego naszego polonistę prof. Konstantego Hajdula. Jak nikt inny potrafił on odzwierciedlić dla nas nieśmiertelne piękno poezji Mickiewicza, Słowackiego, Krasińskiego, Konopnickiej, czy też prozy Prusa, Sienkiewicza, Orzeszkowej, Żeromskiego i innych. A przecież w programie był także "Kordjan i cham" Kruczkowskiego, "gdzie tragedia społeczeństwa polskiego w latach powstania listopadowego była uwypuklona w sposób zdecydowanie przeciwstawny oficjalnej linii politycznej piłsudczyków. Nie chcę bynajmniej tym samym usprawiedliwiać późniejszy serwilizm Kruczkowskiego wobec marionetek bolszewickich, osadzonych przez "ojca narodów" w Warszawie po wojnie.

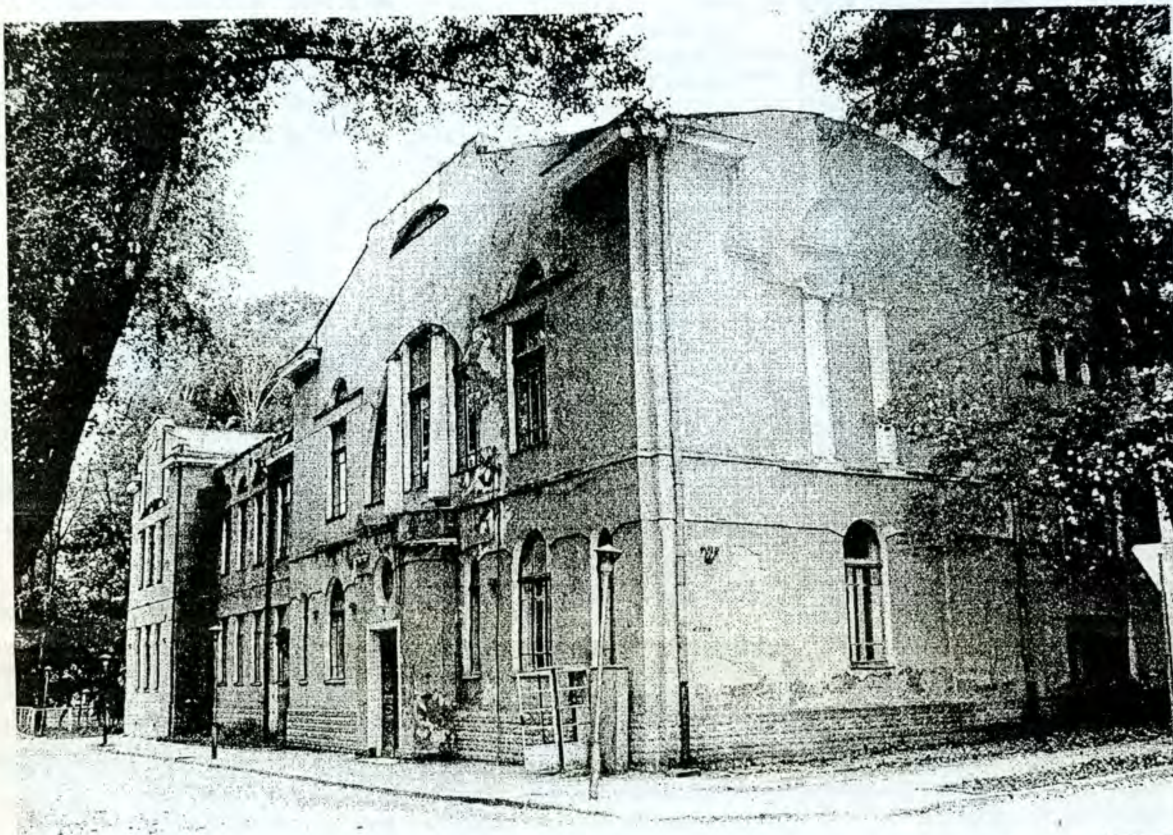
Osobno jednak chciałbym uczcić pamięć ś.p. profesora inżyniera Jana Kochanowskiego, ogólnego ulubieńca gimnazjalistów, popularnego "Jasia", nauczyciela przyrody. Znawcę i niestrudzonego badacza i obrońcę flory i fauny Grodzieńszczyzny, zbieracza i społecznika, kochanego i szanowanego przez całe społeczeństwo grodzieńskie. Tak się złożyło, że prof. Kochanowski uczył się w swoim czasie w rosyjskim gimnazjum męskim w Grodnie, które się znajdowało w gmachu byłego gimnazjum o.o. Dominikanów przy ul. Dominikańskiej (w latach 1920-1939 było tam gimnazjum żeńskie). Starszy brat profesora był zaprzyjaźniony z moim ś.p. wujem Janem Kugaczem, również uczniem tego gimnazjum. Stąd też matka moja ś.p. Nadzieja Naumiukowa dobrze znała rodzinę profesora. W roku szkolnym 1932-33, kiedy uczyłem się w trzeciej klasie, prof. Kochanowski był przez rok naszym wychowawcą. Zachowałem zdjęcie naszej klasy wraz z prof. Kochanowskim. Nota bene jest na tym zdjęciu również wspominany przez p. Rymszelisa Wowa Tajanko, także absolwent (nie abiturient!) naszego gimnazjum, mój współuczeń jeszcze ze szkoły powszechnej ("ćwiczeniówki").

Zaznaczyć muszę, że martyrologia prof. Kochanowskiego rozpoczęła się jeszcze przed okupacją niemiecką. Jesienią pamiętnego nieszczęsnego 1939 roku, gdy się zaczęła okupacja radziecka, prof. Kochanowski kontynuował swą pracę w gimnazjum, które niebawem przekształcono w sowiecką "dziesięciolatkę". Jako nauczycielka języka rosyjskiego rozpoczęła w tej szkole pracę nasza sąsiadka p. Feliksa Daniłowa, która właśnie przyjechała do Grodna w charakterze małżonki oficera sowieckiego. Pamiętam, z jakim podziwem i uznaniem wyrażała się ona o wybitnej inteligencji i wspaniałej erudycji profesora. Ona też przyniosła nam smutną wiadomość o aresztowaniu profesora Kochanowskiego przez NKWD. My wszyscy, byli obywatele polscy, zdążyliśmy wtedy już dobrze poznać na własnej skórze obyczaje tej najpodlejszej bodaj w dziejach ludzkości policji politycznej, złożonej z sadystów, zboczeńców oraz przestępców kryminalnych wszelkiego rodzaju. To też rozumieliśmy, że tak wybitny przedstawiciel inteligencji polskiej naszego miasta nie mógł ujść uwagi stalinowskich siepaczy, dla których wszystko, co polskie, było "białopolskim" i podlegało wytępieniu.

Wraz z profesorem Kochanowskim w więzieniu znalazł się także prof. Rokosz. Obaj wyszli z więzienia grodzieńskiego dopiero po panicznej ucieczce bolszewików z Grodnaw 1941r.

W lipcu tego roku udaliśmy się z kolegą Leonem Ichilczykiem do mieszkania profesora na ulicę 11 listopada, (obecnie "17 września"!), by powitać go serdecznie i pogratulować wyjścia na wolność. Dobrze pamiętam, jak przyjął on nas, siedząc na sofie i przepraszając, że nie może wstać, gdyż jest ranny w nogę, co się stało w czasie bombardowania miasta, gdy kilka bomb niemieckich trafiło w budynek więzienia. Opowiedział nam wówczas profesor, że NKWD wytoczyło mu absurdalne oskarżenie, iż jakoby był on członkiem tajnej rady pedagogicznej, złożonej z byłych nauczycieli gimnazjum, celem której miała być działalność antysowiecka pośród wychowanków. Rzecz jasna, że wszystko to było wyssane z palca, ale przecież chodziło im o wytępienie miejscowej inteligencji polskiej, szczególnie znienawidzonej przez bolszewików jeszcze od czasów Dzierżyńskiego, siepacze którego zdążyli wymordować niemało mieszkańców Grodna jeszcze w 1920r. W 1941 roku "czekiści" nie zdążyli osądzić i wywieźć z Grodna więzionych profesorów, a pośpieszna ewakuacja wojsk sowieckich z Grodna przyniosła im wolność.

CDN **Piotr Naumiuk**

Budynek byłego gimnazjum fot. Waniukiewicz

DOSKONALENIE SERCA

Ciąg dalszy ze str.1

ły się bardzo interesujące spotkania z grupą konsultantów Polonijnego Centrum Nauczycielskiego w Lublinie z Joanną Wójtowicz na czele; z delegacją dziennikarzy bialskiej gazety "Słowo Podlasia"; z przedstawicielami Stowarzyszenia PAX w Białej Podlaskiej; z doktorem Akademii medycznej (Stan Tennessee, USA) Leonardem Konikiewiczem - byłem organista Kościoła Podwyższenia Świętego Krzyża, jednego z organizatorów polskiej patriotycznej organizacji podziemnej "Związek Obrońców Wolności" w latach 1945-1948; z przewodniczącym Zespołu d/s Pomocy Polakom na Wschodzie w Gliwicach Piotrem Trambowiczem, który nakręcił kamerą krótki reportaż, skutkiem czego Telewizja Katowicka nadała parominutowy program prezentujący Centrum w Brześciu.

Chcielibyśmy, by nauka ojczystej mowy była dla Polaków nieodpłatna, lecz wydatki związane z utrzymaniem szkoły są ogromne. Musimy płacić za wynajem pomieszczenia w Instytucie Pedagogicznym, zakup szaf, stolików, pomocy poglądowych, udekorowanie sali itd.

Obecnie artystyczne wyposażenie wnętrza jest przyozdobione widokami pieknych tatrzańskich krajobrazów i światowej sławy zabytków Polski, które atakują zmysły i stanowią niemałą atrakcję dla wszystkich fascynujących się pięknem. Mała dziewczynka z obrazu S.Wyspiańskiego na ścianie wpatruje się dużymi, błękitnymi, oczarowanymi oczami, pełna głębokich uniesień. Nad tablicą wizerunki Polaków, których poznać warto, z całą siłą przemawiają do każdego kto tutaj wchodzi. Wszystko tu przenika się, spaja i wzajemnie krzyżuje. Ten kącik, gdzie otacza nas Polska i gdzie polskość jest pielęgnowana chyba silnie działa na imaginację, stwarza atmosferę swoistą i niepowtarzalną.

W Brześciu mamy dwa programy Telewizji Polskiej, słuchamy czterech programów polskiego radia. Rozwija się turystyka, otwierają się białorusko-polskie spółki komercyjne, szerzą się kontakty kulturalne. W cieniu codziennego życia Centrum pozostaje lokalny opór o otwarcie 2-letniego zaocznego kursu, na który zgłosiło się sporo osób z obwodu brzeskiego i z całej republiki. Dział zaoczny stanowi drugi jakby fragment problematyki zaspokajania potrzeb i życia Polonii.

Dla zrealizowania tych poczynań musimy zmobilizować niezbędne siły twórcze i dysponować odpowiednio przygotowanym materiałem, żeby zapewnic przyszłym studentom nieprzeciętny poziom nauczania. Kryzys podciął koncepcję utworzenia tego działu jeszcze rok temu. Nowa fala kryzysu i załamiania gospodarstwa wymaga nowych skutecznych działań, które umożliwiłyby podjęcie tego zadania. Idea ta pozostaje wyidealizowaną, zasadniczo odbiega od rzeczywistości i przez pewien okres wymaga wnikliwego opracowania i radykalnej zmiany sytuacji finansowej. Będziemy dobrej nadziei, że nie wybiega ona daleko w przyszłość. Usiłowanie otwarcia działu "za wszelką cenę" grozi ryzykiem przecenienia swoich sił. Potrzebna jest baza z prawdziwego zdarzenia, umacnianie pozycji i zapewnienie normalnych warunków funkcjonowania działu, co stworzyłoby szansę dla konsekwentnej i skutecznej pracy.

Nadszedł czas, kiedy ludzkość szybko się odmienia, idąc ku światłu nowej świadomości planetarnej. Chcemy uczynić wszystko, aby Centrum, bez linii demarkacyjnej, było domem dla wszystkich ludzi polskiego i niepolskiego pochodzenia tak czy inaczej identyfikujących się z Polską, których łączy z naszą szkołą sprągnienie do Polski i jej kulturalnego dorobku lub tylko sentyment, zarówno jak i zainteresowania zawodowe, praca twórcza czy po prostu poszerzenie własnych horyzontów. Właściwa edukacja polega na doskonaleniu serca. Edukacja powinna służyć nie tylko rozwojowi inteligencji i zdolności, lecz również poszerzaniu poglądów i uczynieniu człowieka pożytecznym społeczeństwu i światu. Nie oznacza ona zwykłej wiedzy książkowej.

Będziemy więc pełni sympatii i szacunku dla tych, kto zrozumiał, że uwieńczeniem kultury jest postęp, że ludzkość jest wielkim uniwersytetem i że zaściankowość narodowa i konflikty religijne odłączające ludzkość i stopniowo wytrawiają wszelki szacunek dla Wartości Ludzkich. Nauczmy się razem z nimi kultywowania szerokiego światopoglądu, wielkoduszności i czystości swoich motywów.

Dyrektor Centrum Nauczania Języka Polskiego i Kultury w Brześciu

Tamara Karelcewa

Piotr Trambowicz

W październiku ub. roku publikowaliśmy na łamach "Głosu" materiały o działaniach wojennych Samodzielnej grupy Operacyjnej "Polesie" pod dowództwem generała F. Kleeberga. Z braku źródeł dość pobieżnie potraktowaliśmy okres, obejmujący bezpośrednio odcinek czasu po wkroczeniu oddziałów Armii Czerwonej na tereny polskie 17 września 1939r.

Żyją jeszcze świadkowie tych wydarzeń. Niedawno zwrócił się do redakcji mieszkaniec Białegostoku p. Hilary Prolejko, były uczeń śr. szkoły nr. 2 w Grodnie, który opowiedział o losach swego ojca Edwarda Prolejko.

Edward Prolejko urodził się w 1902r. na folwarku Słomkowszczyzna pod Grodnem. W latach 1931-33 odbywał służbę wojskową w Pułku Ułanów Krechowieckich w Augustowie, gdzie zdobył umiejętności łącznościowca. Później gospodarzył w miejscowości Karolin - Piaski koło Grodna. 24 sierpnia 1939r. został powołany do 10 Pułku Ułanów Litewskich w Białymstoku, skąd wyruszyli pod granicę Prus Wschodnich.

Po wybuchu wojny przekroczyli granicę i prowadząc wojnę podjazdową zagłębili się pod Białą Piską. Później wycofali się aż na Polesie i dołączyli do Podlaskiej Brygady Kawalerii gen. L. Kmicica - Skrzyńskiego, która wchodziła w skład SGO "Polesie" gen. F. Kleeberga. Po bitwie pod Kockiem dostał się do niewoli. Szlak jeniecki prowadził przez obozy przejściowe w Radomiu i Częstochowie do Stalagu III "A". Pracował w majątku, cukrowni, u bauera. Dzięki staraniom żony udało się p. Edwardowi w 1943r. szczęśliwie powrócić do domu.

Ponieważ we wrześniu 1939r. p. Prolejko przebywał przy sztabie, to i wiedział więcej od innych. Po 17 września wróciła do pułku grupa parlamentariuszy, wysłana do oddziałów sowieckich, celem pertraktacji o zgodę na przedostanie się oddziałów polskich do Rumunii. Przywieźli żądanie złożenia broni.

P. Edward był świadkiem rozmowy dwóch generałów. Gen. Kmicic - Skrzyński nie zgodził się iść do niewoli sowieckiej: "Gdy mam broń, to pójdę tam gdzie zechcę. Gdy zdam broń, to muszę pójść tam, dokąd mi każą". Gen. Kleeberg oznajmił: "W żadnym wypadku nie pójdziemy do niewoli u sowietów, bo wybiją nas do nogi".

Jak wiemy, później podjęta została decyzja przeprawienia się przez Bug i śpieszenia z pomocą walczącej Warszawie.

KRÓL POLONEZÓW

Michał Kleofas Ogiński urodził się 25 września 1765r. w majątku Guzowo pod Warszawą. Jego ojciec Andrzej Ogiński pełnił wiele ważnych funkcji państwowych, dlatego przyszły kompozytor wychowywał się u stryja Michała Kazimierza Ogińskiego, który przebywał wówczas w Słonimiu. Był to człowiek, który swą działalnością przysłużył się rozwojowi gospodarki i kultury tego kraju. Właśnie tutaj młody Ogiński otrzymał staranne i wszechstronne wykształcenie oraz zapoznał się z muzyką europejską. Jednocześnie coraz bardziej angażował się w życiu politycznym: mając 19 lat był posłem na Sejm, później członkiem Komisji Edukacji Narodowej. W 1789r. przebywał z misją dyplomatyczną w Holandii i Austrii. Od 1793r. - podskarbi wielki litewski.

W 1794r. po wybuchu Powstania Kościuszkowskiego Ogiński czynnie włączył się do walki. Jego oddział walczył pod Smorgoniami, Iwieńcem, Oszmianą, Wołożynem. W sierpniu na czele dwutysięcznego oddziału dokonuje przemarszu z okolic Wilna na Dynaburg. W tym okresie powstają marsze i pieśni wojenne.

Po upadku insurekcji Kościuszkowskiej, Ogiński po przekroczeniu granicy Prus, udaje się na emigrację na Zachód. Jego dobra w kraju zostały skonfiskowane.

Po objęciu tronu Cesarstwa Rosyjskiego przez liberalnego Aleksandra I kompozytor otrzymał amnestię, w 1801r. powrocił do kraju i w 1802r. osiedlił się w Zalesiu. Prowadził czynną działalność społeczną i polityczną: wspomaga Uniwersytet Wileński, pełni szereg misji dyplomatycznych, prowadzi działalność w rządzie cara Aleksandra I.

W 1822r. w Wilnie trwa śledztwo w sprawie studentów uniwersytetu. W warunkach narastającego terroru kompozytor wyjeżdża do Włoch i w 1823r. osiedla sie we Florencji. Zmarł Michał Kleofas Ogiński 15 października 1833r. we Florencji, pozostawiając znaczną spuściznę twórczą. Stanowią ją: 20 polonezów, kilka walców, mazurków, marszów, pieśni powstańczych i rewolucyjnych. W 1826-27r. ukazały się w druku pamiętniki kompozytora, a w 1828r. "Listy o muzyce"

J.D.

(Ur. 7 XI 1867, zm. 4 VII 1934), fizyk, chemik, współtwórczyni nauki o promieniotwórczości, autorka pionierskich prac z fizyki i chemii jądrowej, majsłynniejsza kobieta naszego wieku. Pierwsze nauki pobierała w Warszawie. W 1891 r. wyjeżdża do Paryża na studia. W Uniwersytecie Paryskim otrzymuje licencjat nauk fizycznych oraz licencjat z matematyki. W 1895 wychodzi za mąż za Piotra Curie i osiada na stałe we Francji. Od 1904 kieruje laboratorium, od 1906 (po śmierci męża) obejmuje katedrę promieniotwórczości na Sorbonie. Podczas badań promieniotwórczych materiałów zawierających uran i tor doprowadza do odkrycia polonu i radu. Za owe prace prowadzone wspólnie Maria i Piotr otrzymują w 1903 r. Nagrodę Nobla w dziedzinie fizyki. W 1911 Maria otrzymuje powtórne Nagrodę Nobla w dziedzinie chemii.

BÓL MINIONYCH LAT

W Grodnie odbył się pierwszy Zjazd osadników represjonowanych w latach 1939-1941. Zjechały się osoby, które ucierpiały w tym okresie, ich dzieci i wnuki. Ze wspomnień tych ludzi, którzy ze łzami wzruszenia opowiadali o latach spędzonych daleko od Ojczyzny, zrozumiałam, że oni nie odczuwają urazu w stosunku do ludzi, którzy sprawili im dużo bólu, została im tylko tęsknota i wspomnienia.

Rozmawiam z rodziną Pawlikowskich, która 10 lutego 1940 roku została wywieziona ze stacji Żytomla do Rosji, na Ural, do miejscowości Nikulińska Baza.

Cieszę się, że chociaż pod koniec swego życia miałam okazję spotkać swoich bliskich i po raz drugi myślami, wspomnieniami wrócić do dzieciństwa."

Już tak jest, że głos serca nakazuje ludziom przybywać w swoje strony rodzinne, w te miejsca, gdzie się urodziliśmy, a także odwiedzać groby swoich bliskich. Osadnicy oraz ich rodziny przybyli na naszą ziemię po to, żeby ich poległym przodkom w Żytomli i Wierchpolu złożyć wyrazy szacunku.

Mówi organizator tego Zjazdu Antoni Tomczyk, człowiek, który od wielu lat interesuje się losami rodzin byłych osad-

Przed grobem ojców

Opowiada Zofia Bonikowska z domu Pawlikowska:

"Wieziono nas na podwodach przez lasy. W związku z tym, że nie było miejsca w innych ośrodkach, osiedliśmy się z rodziną w baraku, w którym mieszkało 80 osób, przez całą zimę zmuszeni byliśmy gotować przy ognisku rozpalonym przed domem.

Dopiero na wiosnę dostaliśmy niedużą kajutkę na całą rodzinę. Nasz starszy brat, Bolesław, chodził do lasu na roboty, miał skończone 15 lat i był jedynym żywicielem w rodzinie.

Dopiero w październiku 1941 r. dostaliśmy amnestię, więc mogliśmy rzekomo poruszać się po Rosji, wyruszyliśmy więc na poszukiwania wojska Andersa. W ciągu trzech tygodni dotarliśmy do Kujbyszewa, lecz z powodu choroby siostry, nie mogliśmy wyruszyć z wojskiem polskim na Wschód. Właśnie tam, w Kujbyszewie, nasza rodzina się podzieliła: mama z całą rodziną pojechała do Polski, a ja, z siostrą Krystyną, udałam się do Indii. Tam ja, jako najstarsza wyjechałam na naukę języka angielskiego do Haraczy, tam też skończyłam gimnazjum kupieckie.

W roku 1947 r. wróciliśmy do Polski i osiedliliśmy się w Mrągowie. Spotykamy się bardzo rzadko, ponieważ brat Bolesław mieszka w Anglii. Więc mieliśmy dzisiaj okazję spotkać nie tylko swoich starych przyjaciół, lecz i swoją rodzinę zamieszkałą daleko od Ojczyzny, mogliśmy zwiedzić groby swoich bliskich i uczcić pamięć poległych.

ników: "Często w Polsce myślami wracamy do tych tragicznych dni 1939 r., kiedy władza radziecka jeszcze tutaj nie okrzepła i na tym terenie działały liczne grupy uzbrojone, które mordowały ludzi, a w pierwszej kolejności osadników.

Na moje pytanie "Jak doszło do zorganizowania Zjazdu osadników?" Antoni Tomczyk powiedział: "Systematycznie gromadziłem materiały, informacje o ich miejscu zamieszkania. Na tym terenie mieszkało około 42 rodzin osadników w trzech osadach. Utrzymuję stałą korespondencję z nimi, spotykamy się w Warszawie, dlatego organizowanie tego Zjazdu nie było zbyt skomplikowane. Zauważyłem, że w tej chwili zaistniały warunki ażeby można było przyjechać na tą ziemię zbiorowo. Starałem się w jakiś sposób ośmielić tych ludzi, bo trzeba przyznać, że ze starszego pokolenia wielu ludzi bało się tu przyjeżdżać, mając głębokie przeświadczenie, że nawet kolejne pokolenie tych morderców ma zakodowaną chęć mordu, kontynuowania niszczenia tego co polskie. Bardzo się cieszę, że władze Białoruskie są przychylnie nastawione na zorganiwanie tego rodzaju imprez i mam nadzieję, że ona nie była ostatnią".

Od 1939 r. minęło ponad pięćdziesiąt lat, na tej ziemi wyrosło kilka pokoleń Polaków, nowa generacja, zrodzona już w nowym państwie. Trzeba nauczyć te pokolenia jednego, że tu są nasze korzenie, nasza historia i że dla tej ziemi trzeba umieć żyć.

Irena Artisz

Związek Pińskiej Szlachty

Niedawno odbyło się zebranie organizacyjne Związku Potomków Pińskiej Szlachty(ZPPSz), wybrano zarząd Związku.Jego prezesem został wybrany stary mieszkaniec Pińska Mikołaj Poluchowicz, wiceprezesami-D.Krassowski i M. Szołomicki. W skład zarządu ponadto weszli S. Telatycki i K. Poluchowicz. Wszyscy oni są potomkami starych szlacheckich rodów zamieszkujących Pińskie Polesie. Obecnie Zarząd zajmuje się załatwianiem niezbędnych formalności administracyjnych.

Adres kontaktowy:
Białoruś Pińsk ul. Suworowa 29-1
tel. 2-68-89

B E S T S E L L E R

Zwerbowałem cennego agenta, który przez dziesięciolecia będzie nam dostarczać najnowocześniejszych oprzyrządowań do samolotów, artylerii śmigłowców bojowych, rakietowych systemów naprowadzających. Co do tego, że został zwerbowany ani Pierwszy Zastępca, ani ja nie mamy cienia wątpliwości.

To prawda, że o nowym tajnym agencie GRU wiemy tylko to, co widnieje na jego wizytówce. 0 jego aparaturze wiemy znacznie więcej: dysponujemy dwoma wycinkami z opisem przyrządu RS-77. Ale to nie problem. Ważne, że potrzebujemy tego urządzenia i będziemy je mieć. 0 samym agencie dowiemy się niebawem więcej. Najważniejsze, że zgodził się na tajną współpracę. Przez niecałe siedem minut werbunku przekazałem mu masę istotnych wiadomości. Wszystkie aspekty transakcji są dlań oczywiste. W jednym zdaniu wyłożyłem mu nasze zainteresowania, warunki i ceny. Skinąwszy głową i przystając na spotkanie, tym samym powiedział jasno "tak" radzieckiemu wywidowi wojskowemu. Rozumie doskonale, że uprawiamy zabronioną działalność niemniej zgadza się na kontakty z nami. A więc...

Moja krótka rozmowa werbunkowa stanowi odpowiednik sytuacji, w której zwróciłbym się na przykład z propozycją do młodziutkiej przystojnej studentki: jestem bogatym rozpustnikiem i za stosunki z ładną dziewczyną gotów jestem szczodrze zapłacić. Potem pokazuję pieniądze i wymieniam sumę, po czym proponuję spotkanie, by posłuchać muzyki sam na sam. Jeżeli wyrazi

wielkich supermarketach. Przepadłem na potężnym podziemnym parkingu

Wymknąłem się zapchaną windą. Z Genewy do Lozanny podróżuję w bagażniku samochodu na dyplomatycznych numerach. To moje pierwsze ubezpieczenie: wkingowie z genewskiej rezydentury dyplomatycznej GRU. Nie widzieli mnie na oczy i nic o mnie nie wiedzą. Po prostu o określonej porze zostawili wóz z otwartym bagażnikiem na podziemnym parkingu i odeszli. Wszystko w myśl instrukcji. Domyślają się zapewne, że ich ubezpieczenie ma jakiś związek z targami. Ale jaki? Nie mają prawa zaglądać do bagażnika. Pędzą autostradami. Co najmniej cztery godziny sprawdzali czy nie mają ogona. Teraz też sprawdzają. Podziemny parking w Lozannie: ciemno, masa pięter, schodów i wyjść.

Moi wikingowie załatwiają mnóstwo spraw. Spacerują po mieście, wykonują jakieś niezrozumiałe manewry, potem wracają do wozu i jadą dalej. Kolejne postoje, kolejne podziemne parkingi. Sami nie wiedzą czy bagażnik jeszcze jest załadowany. A ja już od dawna siedzę w pociągu. Druga klasa. Szary wagon, szary pasażer. Jadę długo. Nagle wysiadam, zmieniam pociąg, znowu jadę. Znikam w przejściach podziemnych, w tłoku, w piwiarniach, w ciemnych uliczkach. To dla mnie nowy kraj, ale znam go na pamięć. Ktoś starannie przygotował dla mnie wszystkie przejścia. Ktoś całymi miesiącami wyszukiwał je i opisywał. Ktoś odwalał beznadziejną robotę charta, ubezpieczając mój werbunek.

Są tylko cztery warianty, które mogą

AKWARIUM

Wiktor Suworow

zgodę, to o czym mowa? Co tu jeszcze ustalać? Tak właśnie przeprowadza się na targach błyskawiczne, masowe akcje werbunkowe: to nas interesuje, jesteśmy gotowi płacić gdzie się spotykamy?

Z drugiej strony, gdyby ktoś nagrał naszą rozmowę na magnetofon, nie doszukałby się niczego zdrożnego. Obejrzeliśmy urządzenia z zaciekawieniem, wyraziliśmy żal, że nie możemy ich kupić. Dopiero później wróciłem i zaproponowałem wspólne wypicie kieliszka wina.

Świeżego agenta trzeba jak najszybciej oddalić od terenu werbunku. Jeszcze tej nocy moi bardziej doświadczeni koledzy odbedą pierwsze rozmowy ze zwerbowanymi. Spotkają się z nimi na terytorium Francji, Włoch, RFN. Ja mam spotkanie w Montreux. Ktoś inny w Bazylei, Zurychu, Lucernie. Byle dalej od Genewy! Jak najdalej! To dopiero pierwsze rendez-vous. Następne odbędą się w Austrii, Finlandii, w USA. Byle dalej od Szwajcarii! Byle dalej!

Długo kluczę, koledzy ubezpieczają. Jeżeli byłem śledzony, dawno zdołałem się urwać. Wyparowałem. Rozpłynąłem się w

spowodować wpadkę:

- jestem śledzony;
- obserwowana była jedna z osób, z którymi się dziś widziałem;
- na miejscu spotkania przypadkiem ktoś nas rozpozna i zawiadomi policję;
- mój nowy przyjaciel jest prowokatorem policji albo przestraszył się, złożył raport i teraz został prowokatorem.

Z tych czterech możliwości trzy odrzucam od razu. Po pierwsze nie jestem śledzony. Po drugie widziałem dziś około setki osób. Nie sposób objąć inwigilacją wszystkich. Po trzecie genewskie charty GRU wybrały całkiem nieźle miejsce na spotkanie. Możliwość natknięcia się na kogoś znajomego w zasadzie wykluczona. Zostaje ostatnia możliwość: mój nowy kumpel. Ale jego też nie trudno będzie sprawdzić. Dziś w nocy eksperci GRU zbadają dostarczony przez niego aparat. Jeżeli urządzenie działa, znaczy, że mój przyjaciel jest czysty. Mało prawdopodobne, by policja zgodziła się tak słono płacić sekretami, nie otrzymując niczego w zamian. "

CDN

Peugeot 405

Każdy wie jak trudno udoskonalić model już bardzo udany. W nowym 405, Peugeot to właśnie osiągnął.

Zachwyca oczy nowa, opływowa linia nadwozia. Peugeot zmienił też wnętrze wciąż poszukując większej jakości, elegancji i komfortu.

Na nowo zaprojektował siedzenia i tablicę rozdzelczą, wykorzystał najwyższej jakości materiały wykończeniowe co sprawia, że model 1993 jest bardziej bezpieczny, cichszy i daje się łatwiej prowadzić. Wyposażono go w silnik 1.6.,1.9 i 1.9 z wtryskiem.

W MIEŚCIE NAD PRYPIECIĄ

Kraj nad wspaniałą Prypecią od dawna nazywał się Polesiem. Do perły tego kraju możemy zaliczyć Mozyrz - miasto o trudnym losie. Pierwsza wzmianka o tym mieście w kronice to rok 1155. W XIV w. znałazł się Mozyrz w granicach Wielkiego Księstwa Litewskiego, od 1569 roku należał do Mińskiego województwa. W roku 1577 otrzymał prawa magdeburskie.

Każdy okres historii zostawił w życiu miasta swój ślad, który odzwierciedlił się w architekturze, pieśniach, utworach literackich, w pamięci narodu. Zabytki architektury, które się zachowały do dziś, świadczą o bogatym życiu duchowym Polesia. Ale niewiele ich pozostało po siedemdziesięcioletnim panowaniu Sowietów.

Trzy lata wstecz w Homelskim obwodzie ani jeden kościół nie działał. Dopiero teraz następuje odrodzenie straconego czasu. W XVI w.w Mozyrzu był zbudowany kościół i klasztor bernardynów-wspaniały pomnik architektury,który zachował się do naszych czasów, ale obecnie jest w posiadaniu cerkwi prawosławnej. W XVIII w. w mieście nad Prypecią, zostały zbudowane żeński i męski klasztory cystersów. Ale i ich nie ominął tragiczny los. W jednym z nich teraz mieszczą się zakłady meblarskie, a drugi dopiero trzy lata temu został zwrócony wiernym, i to w bardzo złym stanie. Ten kościół i klasztor został zbudowany w 1745 roku przez zakon cystersów z ojcem Benedyktem Rużańskim na czele.

Parafia w Mozyrzu odrodziła się 1 listopada 1990 roku, kiedy to odbyła się pierwsza msza święta w języku polskim. Dziękujemy bardzo księdzu Józefowi Dziekońskiemu, który teraz prowadzi pracę duszpasterską w Mozyrzu. Właśnie Kościół połączył Polaków Polesia, przecież dla wielu-kościół jest tym miejscem, gdzie jest możliwość słuchania języka ojczystego. Oprócz tego tutaj mieści się oddział ZPB w Mozyrzu. W kościele Wniebowzięcia NMP działa szkoła katechetyczna dla dzieci i młodzieży w języku ojczystym.

W kościele św.Barbary w Krakowie znajduje się cudowny obraz Matki Boskiej Jurowickiej. Jurowicze to miasteczko pod Mozyrzem, z tamtejszego kościoła wywieźli parafianie obraz, aby uchronić go przed rękami barbarzyńców, którzy niszczyli nasze świątynie, i spodziewali się zniszczyć wiarę, lecz nie udało się. Jak to dobrze, że większość nas, Polaków z Polesia zachowało naszą świętą katolicką wiarą przez te wszystkie lata.

Ziemia Mozyrska, która pamięta świętego Andrzeja Bobolę, ziemia pod opieką Matki Boskiej Jurowickiej budzi się z długiego snu.

Rusłan Horodko.

18, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

17.10. Тэлебачанне — школе. Пазакласнае чытанне. 4-ы клас. **17.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **17.40.** «Слова». Абмяркоўваем праект Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь. **18.00.** Спасціжэнне ісціны. **18.30.** Дзённік Прынемання (Гр.). **18.45.** Дакументальны фільм. **18.55.** Веснік гарсавета. У студыі старшыня Гродзенскага гарадскога савета народных дэпутатаў — Сямён Мікалаевіч Домаш.(Гр.). **19.50.** Час асэнсоўваць. **20.10.** Тэлемарафон «Творчасць — шлях да сябе». **20.20.** На старце—міліцыя. **20.35.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** Пад купалам сусвету. **21.45.** Спартыўны тэлекурьер. **22.05.** «Аб´ектыў-тэатр». У Мазыры. **23.30.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

15.10. Музыкальный прогноз. **15.40.** Таланты и поклонники. **16.20.** Звездный час. **17.00, 20.00, 23.00.** Новости. **17.25.** Музограф. **17.45.** Гол. **18.15.** Документы и судьбы. **18.25.** Эхо недели. **18.55.** Школа — студия МХАТ: вчера, сегодня, завтра. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Премьера художественного телесериала «Мелочи жизни». **21.10.** Брэйн-ринг. **22.00.** Серпантин.**23.25.** «Новая студия» представляет: Монтаж, Кривой эфир, Бомонд, Видеоасс, ТВ-х. **01.35.** Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ»

15.00. Бизнес в России. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Премьера документального фильма «Испания с высоты птичьего полета». Фильм 6-й. **16.15.** Трансросэфир. **16.50.** Спасение «911». **17.50.** «Сотбис» в Москве. **18.00.** РТВ — избранное: «Сказание о первом самовластце». **18.45.** Праздник каждый день. **19.00, 22.00.** Вести. **19.25.** Детектив по понедельникам. «Лаки страйк» представляет художественный фильм «Беглец». **20.20.** Хроно. **20.50.** «Соловей». Мультфильм. **21.00.** Момент истины. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Телевизионный театр России. **23.15.** «Запрещенные песенки». Документальный фильм.

ПОЛЬША-I

18.00. Телеэкспресс. **18.20.** Лаборатория. **18.40.** Домашний юрист. **19.05.** Комедийный сериал пр-ва США. **19.30.** Литературный журнал.**20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Прямо из Бельведера. **21.20.** Телетеатр. П. Шаффер. «Амадеус». Часть 2. **22.40.** Миниатюры. **22.45.** Культурно-публицистическая программа. **23.15.** За седьмыми воротами. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.**Музыкальная программа. **00.30.** «Цветочная любовь». Комедия пр-ва США. **02.00.** Развлекательная программа.

ПОЛЬША-II

16.00. Клубничная студия. **16.30.** Приветствие. **16.35.** Новые приключения. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.15.** Концерт. **17.40.** Обзор кинохроник. **18.15.** Польская кинохроника. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Документальный фильм. **21.00.** «Молнии». Сериал пр-ва США. **21.30.** Автожурнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** «Репортеры «Двойки» представляют. **23.00.** «Флеш». Сериал пр-ва США. **00.30.** Варшавский кинофестиваль. **01.00.** Панорама. **01.10.** Ночь и стресс. **01.25.** Концерт. **01.45.** «Молнии». Сериал пр-ва США.

19, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Фільм-канцэрт. **9.00.** Тэлебачанне — школе. Пазакласнае чытанне. 4-ы клас. **9.20.** Тэлевізійны дом кіно. **10.30.** Хакей. Чэмпіянат МХЛ. «Цівалі» (Мінск) — «Лада» (Тальяці). 3-ці перыяд. **11.05.** «Актрыса». Маст. фільм (Германія). **12.30.** «Пакуль дыхаю, спадзяюся». Дак. фільм. **12.50.** Гандбол. Чэмпіянат Еўропы. Мужчыны. Беларусь—Фінляндыя. 2-гі тайм. **13.30, 17.30.** Навіны. **13.40.** «Гандзі». Маст. фільм (Англія, Індыя). 1-я серыя. **15.10.** «У гарах дыгорыі». Кінанарыс. **15.30.** «Нов и К» — топ-10. **16.30.** Тэлебачанне — школе. Выяўленчае мастацтва. 5-ы клас. **16.50.** Мультфільмы. **17.40.** «Дакрананне», «Нязгаснае ззянне фарбаў». Дак. тэлефільма. **18.30.** Дзённік Прынёмання (Гр.). **18.40.** Пад бел-чырвона-белым. Рэпартаж з вайсковых вучэнняў. (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Віцебск). **19.10.** Якое ранне заўтра нас чакае? **20.20.** Тэлемарафон «Творчасць — шлях да сябе». **20.10.** Тэлевізійны акцёрскі клуб. **20.35.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Лада ОМС» прадстаўляе: «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **22.40.** НІКа. **22.55.** Крымінальная хроніка. **23.15.** Канцэрт майстроў беларускай эстрады.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Домисолька. **8. 40.** Премьера художественного телефильма «Просто Мария». **9.30.** Поет Мовсар Минцаев. **10.15.** «Мелочи жизни». Художественный телесериал. **10.50, 24.20.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** Гол. **11.50.** «Хождение по мукам». Художественный фильм. 11-я серия. **13.00.** «Мой Пушкин». Фильм-фонография. **14.25.** Деловой вестник. **14.40.** Конверсия и рынок. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Дело. **15.25.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина». **15.50.** «Интария-93». Фестиваль детских и юношеских программ. **16.10.** Джэм. **16.50.** Технодром. **17.25.** «Свои и чужие». Телеочерк об отношениях Республики Беларусь со странами ближнего зарубежья. **17.50.** Документы и судьбы. **18.05.** «Просто Мария». **18.55.** Тема. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** КТВ-1 и канал «Франс интернасьональ» представляют ретроспективу фильмов режиссера Клода Шабраля. Премьера художественного фильма «Пусть умрет зверь». **22.35.** Песня-93. В перерыве — Новости. **0.05.** На первенство мира по шахматам.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Момент истины. **9.10.** «Ночные». Художественный фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** «Игры для детей школьного возраста». Художественный фильм. **14.50.** Мульти-пульти. **15.00.** [illegible] **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Арабески — программа в Объединенные Арабские Эмираты. **17.30.** Казачий круг. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера художественного телефильма «Санта-Барбара». 232-я серия. **20.15.** Плоды просвещения. **21.00, 23.35.** Футбол. Кубок УЕФА. 1/16 финала. «Айнтрахт» — «Днепр». 1-й и 2-й тайм. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **23.15.** Балет Санкт-Петербурга.

ПОЛЬША-I

13.15. Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для детей. «Тик-так». **14.30.** Образовательное телевидение. **14.35.** Звездное путешествие. **14.50.** Кухня. **15.05.** В старой фотографии. **15.15.** В кругу науки. **16.00.** Книга чудес техники. **16.30.** Телекомпьютер. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.50.**Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Энциклопедия второй мировой войны. **18.45.** В кино и на кассете. **19.05.** «Скорч». Сериал пр-ва США. **19.30.** Рядом с нами.**20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Сеймограф. **21.25.** «Я знаю, что меня зовут Стивен». Часть 2. **23.05.** Письма о хозяйстве. **23.35.** Развлекательная программа. **00.00.** Вечерние новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.**Музыкальная программа. **00.30.** Необычные биографии. **01.15.** Сабат. **02.15.** Столетие танца.

ПОЛЬША-II

15.00. Час откровения. **15.50.** Документальный фильм. **16.30.** Приветствие. **16.35.** «Аннетта». Мультсериал. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.15.** Публицистическая программа. **17.35.** Из краковского архива. **17.45.** Отчизна. **18.00.**Музыкальный тележурнал. **18.10.** Католическая программа. **18.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. Телетурнир. **21.00.** Концерт. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** «Убить правду». Документальный фильм. **23.20.** «Вытатуированная роза». Фильм пр-ва США. **01.30.** «Гражданин мира». Фильм пр-ва Польши.

20, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Фільм-канцэрт. **9.00.** Тэлебачанне — школе. Выяўленчае мастацтва. 5-ы клас. **9.20.** «Лада ОМС» прадстаўляе: «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **10.15.** «Школьная аперэта». Дак. тэлефільм. **10.35.** Спартыўны стыль. **11.15.** Мультфільм. **11.30.** «Дзень гневу». Маст. фільм. **12.50.** Знаёмыя незнаёмцы. **13.30.** Навіны. **13.40.** «Гандзі». Маст. фільм (Англія, Індыя). 2-я серыя.**14.10.** «Віртуозы Масквы» і Уладзімір Співакоў». Фільм-канцэрт. **15.45.** «Гэтыя цудоўныя рукі». Дак. тэлефільм. **16.10.** Летніца. **16.25.** Відзьма-нявідзьма. **17.30.** Навіны (с сурдаперакладам). **17.40.** Слова. Абмяркоўваем праект канстытуцыі Рэспублікі Беларусь. **17.55.** Дзённік Прынёмання (Гр.). **18.05.** Гарадніца. Літаратурна-мастацкая праграма (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Гомель). **19.10.** Творчае маладзёжнае аб´яднанне «Крок». **20.00.** Тэлемарафон «Творчасць-шлях да сябе». **20.05.** Дзелавая размова. **20.35.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Лада ОМС» прадстаўляе: «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **22.40.** НІКа. **22.55.** «Зоркі» на экране. «За цудоўных дам».

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Сорока. **8.40.** Премьера художественного телефильма «Просто Мария».**9.30.** Торговый мост. **10.00.** Человек и закон. **10.30.** Посмотри, послушай. **10.50, 01.25.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** «Хождение по мукам». Художественный фильм. 12-я серия. **12.35.** «Дороги Анны Фирлинг». Художественный фильм. 1-я серия. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина». **15.40.**Премьера документального фильма «Рассказы об охоте». **16.00.** Янтарик-93. **16.20.** Клуб 700. **16.50.** Технодром.**17.25.** В эфире — межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **17.50.** Документы и судьбы. **18.05.** «Просто Мария». **19.00.** За Кремлевской стеной. Передача 2-я. **19.40.** Спокойной ночи, малыши!**20.40.** Миниатюра. **20.55.** Футбол. Кубок европейских чемпионов. 1/8 финала. «Лех» (Познань, Польша) — «Спартак» (Москва, Россия). **23.25.** Кино до востребования. **23.55.** Экстро-НЛО. **00.25.** МТВ.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Утренний концерт. **8.15.** Футбол. Кубок УЕФА. 1/16 финала. «Айнтрахт» — «Днепр». **9.50.** Плоды просвещения. **10.35.** Устами младенца. **11.05.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 232-я серия. **11.55.** Параллели. **12.10.** Непознанная Вселенная. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Художественный фильм.«Закат».**14.50.** Мульти-пульти. **15.10.** Телегазета. **15.15.** Бизнес: новые имена. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Русская виза. **17.30.** Давайте разберемся. **17.45.** Пигмалион. **18.15.** Лясы. **18.45.** Праздник каждый день. **18.25.** «Санта-Барбара». 233-я серия. **20.15.** L-клуб. **20.55.** 60 минут. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Экран криминальных сообщений. **22.45.** Виниловые джунгли.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.55.** Поговорим о детях. **11.00.** «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. **11.50.** Таков мир. **12.15.** Клуб 21. **12.30.** Репортаж. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для молодежи. **14.30.** Английский язык в экономике. **14.45.** Театрально-поэтическая программа. **15.10.** Современная польская проза. **15.45.** 130-летие библиотеки. **15.55.** Каталог памятников. **16.40.** Орфография. **16.05.** Поэтическая программа. **17.05.** Программа для молодежи. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Здоровье. **18.40.** Телетурнир для молодежи. **19.05.** «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. **19.45.** Военный киножурнал. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** Сортивная студия. **23.10.** Клуб 21. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.**Музыкальная программа. **00.30.** «Алиция здесь уже не живет». Фильм пр-ва США. **02.20.** Публицистическая программа.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.05.** Местная программа. **9.40.** «Робин Гуд». Сериал пр-ва Японии. **10.05.** Студия второй программы. **10.15.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.40.** Мир женщин. **11.05.** Английский язык для детей. **11.30.** Французский язык. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.15.** Спортивная студия. **13.00.** «Умножение жизни». Документальный фильм. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **14.55.** Концерт. **16.30.** Приветствие. **16.35.** «Робин Гуд». Сериал пр-ва Италии. **17.00.** Панорама. **17.05.** Тележурнал. **17.15.** Летный журнал. **17.50.** Розыгрыш лото. **17.55.** Публицистическая программа. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** История пана Тадеуша. **20.20.** Документальный фильм. **21.00.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **22.00.** Панорама. **22.30.** Экспресс репортеров. **23.05.** «Прерванная любовь». Художественный фильм. **23.35.** Документальный фильм. **00.05.** Театр в кадре. **01.20.** Панорама. **01.25.** Развлекательная программа. **02.20.** Документальный сериал.

21, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Агат». Кінанарыс. **8.35.** Тэлевізійны фільм. **9.25, 21.45.** «Лада ОМС» прадстаўляе: «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **10.20.** Фільм-канцэрт. **11.10.** Тэлефільм. **12.00.** Памяці Паўлюка Багрыма. **12.35, 22.40.** Творчае маладзёжнае аб´яднанне «Крок». **13.30.** Навіны.**13.40.** Кінанастальгія. «Чалавек ніадкуль». **15.00.** Мультфільмы. **15.25.** «Асоль». Тэлефільм. **16.30.** Тэлебачанне-школе. Гісторыя Беларусі. 10-ы клас. **17.10.** Дзіцячая тэлефілармонія. **17.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **17.40.** Прэм´еры кіно (Гр.). **18.30.** Навіны Бі-бі-сі. **19.00.** Абласныя навіны (Гродна). **19.10.** Тэлемарафон «Творчасць—шлях да сябе». **20.20.** Зачытайце маё пісьмо... **19.15.** Здароўе. **20.10.** Пазіцыя ўрада. Актуальнае інтэрвью. **20.35.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 20.00, 23.10. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Премьера художественного телефильма «Просто Мария». **9.10.** Футбол. Кубок европейских чемпионов. 1/8 финала. «ЛЕХ» (Познань, Польша) — «Спартак» (Москва, Россия). 2-й тайм. **10.05, 16.40.** До 16 и старше. **10.50, 0.25.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** «Хождение по мукам». Художественный фильм. 13-я серия. **12.35.** «Дороги Анны Фирлинг». Художественный фильм. 2-я серия. **13.50.** Мультфильм. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Мир денег Адама Смита. **15.40.** Блокнот. **15.45.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина». **16.10.** Джэм. **18.00.** «Просто Мария». **18.50.** Российские хроники. **19.40.** Спокойной ночи, малыши!**20.40.** Лотто «Миллион». **21.15.** К 70-летию Мосфильма. «Дневные звезды». **23.25.** На первенство мира по шахматам. **23.40.** Рок-н-ролл.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Утренний концерт. **8.15.** Трансросэфир. **9.00.** Поехали. **9.10.** «Запрещенные песенки». Документальный фильм. **9.40.** «К-2» представляет: Мультпросвет. **10.30.** Городок. **10.55.** Мульти-пульти. **11.05.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 233-я серия. **11.55.** Музыка крупным планом. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Спасение-911.**14. 20.** У Ксюши. **14.50.** Телегазета. **15.00.** «Орел, а за ним вся Россия». **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Премьера документального фильма «Женщины мира» (США). 1-я серия. **17.30.** М-трест. **17.45.** Господа-товарищи. **18.00.** Вход со двора. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 234-серия. **20.15.** Экран криминальных сообщений. **20.25.** Большой скандал. **21.00.** Тихий дон. Части 1-я и 2-я. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **23.35.** Музыкальный экзамен.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.45.** Поговорим о детях. **11.05.** «Полицейские из Майями». Сериал пр-ва США. **12.00.** Четверть часа на экране. **12.15.** Тележурнал. **12.40.** Программа о малышах. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Программа для детей. **14.30.** Образовательное телевидение. **14.35.** История песчинки. **15.15.** «Радость жизни». Сериал пр-ва Франции. **15.25.** Животные мира. **16.00.** Выстрел в десятку. **16.10.** Такой пейзаж. **16.35.** Мы взрослые. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Для детей. **17.50.**Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Телетурнир. **19.00.** Документальный сериал. **19.30.** Католический журнал. **20.00.** Музыкальный ящик. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Правительственный тележурнал. **21.20.** «Полицейские из Майями». Сериал пр-ва США. **22.15.** Только в первой программе. **23.00.** Не с чего смеяться. **23.25.** Пегас. **00.00.** Хозяйственные новости. **00.20.** Горячая линия. **00.30.**Музыкальная программа. **00.35.** «Красная империя». Документальный сериал. **01.25.** Это люблю.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Кот в сапогах». Мультсериал. **10.05.** Студия второй программы. **10.15.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.40.** Мир женщин. **11.00.** Фильм на английском языке. **11.30.** Фильм на французском языке. **12.00.** Панорама. **12.05.** Культурно-публицистическая программа. **13.00.** Документальный фильм. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Человек, который творил чудеса». Фильм пр-ва Англии. **15.25.** Дневник Я. Веселовского. **15.55.** Культурно-публицистическая программа. **16.30.** Приветствие. **16.35.** «Кот в сапогах». Мультсериал. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.35.** Мультихобби. **17.55.** Люди с первых страниц газет. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Национальные меньшинства. **21.00.** Концерт. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Декалог. **23.10.** «Прямо в сердце». Фильм пр-ва ФРГ. **00.45.** Фестивальная студия. **01.00.** Панорама. **01.05.** Театральная студия. «Завтрак у Дездемоны».

22, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25, 19.55.** Фільма-канцэрт. **9.00.** Тэлебачанне-школе. Гісторыя Беларусі. 10-ы клас. **9.40.** «Лада ОМС» прадстаўляе: «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **10.35.** «Бадзягі поўначы». Маст. тэлефільм. **11.50.** Фільм-канцэрт. **12.45.** Роднае слова. **13.15.** Пазіцыя ўрада. Актуальнае інтэрв´ю. **13.30.** Навіны. **13.40.** «Сутыкненне». Маст. тэлефільм. 1-я 2-я серыі. **15.50.** Дак. тэлефільмы «Шкрыблякі», «Спадчына». **17.30.** Навіны (с сурдаперакладам). **17.40.** Слова. **17.55.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.05.** Толькі па пятніцах. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Магілёў). **19.10.** Палітычны калейдаскоп. **20.00.** Тэлемарафон «Творчасць — шлях да сябе». **20.05.** Якія мы **20.35.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Таміра» прапануе: маст. фільм «Кат». 1-я, 2-я серыі. У перапынку — НІКА.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Мультфильм. **8.25, 15.05.** В гостях у сказки. **10.20.** Джэм. **10.50, 2.40.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** Клуб путешественников (с сурдопереводом). **12.10.** «Холодная осень». Телеспектакль. **13.00.** Татьяна Шмыга. **14.25.** Бридж. **14.50.** Бизнес-класс. **17.00.** Новости. **17.20.** СНГ: Проблемы приватизации. **17.40.** Человек и закон. **18.15.** Вагон-03.**18. 45.** Поле чудес. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Человек недели. **20.55.** В клубе детективов. Премьера художественного фильма «Марлоу — «Частный сыщик». 4-я серия. **22.00.** Премьера документального фильма «Сергей Рахманинов». **23.25.** ВИД представляет: Политбюро, Музобоз, Авто-шоу, Программа X, Хит-конвейер.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Параллели. **8.15.** Тихий дом. **9.10.** Поехали. **9.20.** Обратный адрес. **9.50.** В мире животных. **10.50.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 234-я серия. **11.40.** Музыкальный экзамен. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** В ракурсе — семейный портрет. **14.10.** Премьера документального фильма «Прими мою свечу». **14.45.** Пилигрим. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Чемпионат России по бальным танцам. **16.20.** Телегазета. **16.25.** Трансросэфир. **16.55.** Дисней по пятницам. **17.45.** Эдуард Хиль. 35 лет спустя...**18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера телеэкрана. «Грех». **20.50.** Экспоцентр представляет. **21.00.** «К-2» представляет: Золотой орел. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Вечерний салон. **00.05.** Кинолегенды.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **11.00.** «Вдвоем». Фильм пр-ва Франции. **13.00.** Новости. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для самых маленьких. **14.30.** Английский язык. **14.45.** Люди и политика. **15.00.** На карусели. **15.15.** Законы и люди. **15.30.** Евротуристика. **15.45.** Не только о поэзии. **16.00.** Какая ты? **16.15.** Если не Оксфорд. **16.35.** Публицистическая программа. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Тележурнал потребителя. **18.40.** О доброте детей. **19.00.** Свидание «в темную». **19.45.** Сатирическая программа. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Вдвоем». Фильм пр-ва Франции. **23.05.** Дело для репортера. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.**Музыкальная программа. **00.30.** «Дом игры». Фильм пр-ва США. **02.05.** Концерт.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Батман». Сериал пр-ва США. **10.05.** Студия второй программы. **10.15.** Музеи Австрии. **10.40.** Мир женщин. **11.00.** Фильм на немецком языке. **11.30.** Фильм на английском языке. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.10.** Киносеанс. **12.40.** Развлекательная программа. **13.00.** Бенефис А. Авдеева. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **14.50.**Музыкальная программа. **16.00.** Документальный фильм. **16.15.** Репортаж. **16.30.** Приветствие. **16.35.** «Батман». Сериал пр-ва США. **17.00.** Панорама. **17.05.** Программа для молодежи. **17.30.** «Пылающие сердца». Фильм пр-ва Франции. **18.25.** Тень в долине туманов. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Развлекательная программа. **23.15.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **00.00.** Телетеатр. «Грязные деньги». **01.25.** Панорама. **01.30.** Концерт. **02.05.** «Пылающие сердца». Фильм пр-ва Франции.

23, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25, 11.15.** «Таміра» прапануе: маст. фільм «Кат» 1-я і 2-я серыі. **9.40.** Урокі здароўя. **10.00.** Паказвае Брэст. **11.00.** Тыдзень планеты. **12.40.** Тэлевізыйны клуб. «Гаў-гаў». **13.05.** Духоўная спадчына. **13.45.** ТА «Рэха». **14.15.** Жыццё з песняй. **14.40.** Скарб-93.**15. 40.** Латарэя аўтографаў. **16.40.** Вобраз. **17.40.** Асаблівы выпадак.**18.10.** «Нов і К» — Топ-10. **19.10.** Тэлемарафон. «Творчасць — шлях да сябе». **19.10.** Футбол. Чэмпіянат Беларусі. КІМ (Віцебск) — «Дынама-93» (Мінск). **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** Рэклама. **21.50.** «Сінема» прадстаўляе: маст. фільм «Следчы» (Францыя). **23.05.** НІКа. **23.20.** Рок-айленд-шоу.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 20.00, 23.00. Новости. **6.25.** Утренняя гимнастика. **6.35.** Пресс-экспресс. **6.45.** Суботнее утро делового человека. **7.30.** Спорт-шанс. **8.00.** «Марафон-15» представляет... **8.30.** В эфире — межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **9.55.** Медицина для тебя. **10.25.** Премьера документального фильма «Часовня Сергия. Фильм 3-й. **11.25.** Лица власти. **11.40.** Служенье муз не терпит суеты. **12.10.** Актеры и судьбы. Художественный фильм «Тихий Дон». 2-я серия. **14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.25.** Азбука собственника. **14.35.** Премьера художественного фильма «Пепи Длинный чулок». 6-я серия. **15.05.** Деньги и политика. **15.30.** Ультра-си. **16.10.** Красный квадрат. **16.50.** Играй, гармонь! **17.35.** В мире животных. **18.25.** Оба-на. **18.50.** Коламбия пикчерс представляет премьеру художественного телефильма «Стингрей». 1-я серия. Часть 2-я. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Коламбия пикчерс представляет премьеру художественного фильма «Война Дженни». 2-я серия. **21.35.** Студия «Резонанс» представляет. **22.00.** С днем рождения, Арбат! **23.25.** На первенство мира по шахматам. **23.40.** Телешоу 50x50.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Музыкальная коллекция. **7.50, 12.00.** Мульти-пульти. **8.00.** Формула-730.**8. 30.** Наш сад. **9.00.** Студия «Рост». **9.30.** Пилигрим. **10.15.** Как жить будем? **11.00.** РТВ—избранное: «Снег — судьба моя». Документальный фильм. 5-я серия. **12.10.** Ретро-шлягер. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Сигнальный экземпляр. **13.30.** Октябрь уж наступил... **14.00.** Телеэрудит. **14.05.** Изабель. **14.50.** Не быть динозавром. **15.05.** Гранд-репортаж. **15.35.** Золотая шпора. **16.05.** Футбол без границ. **17.00.** Фильм-премьер. **17.15.** XX век в кадре и за кадром. **18.15.** Устами младенца. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера художественного фильма «Уистон Черчилль. Путь к вершине». 4-я серия. **20.25.** Телеэрудит. **20.30.** Маски-шоу. **21.00.** Совершенно секретно. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Программа «А». **23.35.** Ночной сеанс. «Взломщик».

ПОЛЬША-I

8.00. Сельскохозяйственный журнал. **8.20.** Агрорынок. **8.45.** Из Польши. **9.05.** В другом плане. **9.25.** Все об огороде. **9.50.** Программа дня. **10.00.** Новости. **10.10.** «Зерно». Программа католической редакции для детей. **10.35.** Программа для детей. **12.00.** На пути приключений. **13.00.** Новости. **13.10.** Полчаса для семьи. **13.45.** Жить в ладу с природой. **14.15.** Спортивная программа. **14.25.** Мультфильмы У. Диснея. **16.15.** Осеннее MTV. **16.40.** Телетеатр. «Отель у погибшего Альпиниста». **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Публицистическая программа. **18.50.** Клетка. **19.15.** «День за днем». Сериал пр-ва США. **20.00.** Детский тележурнал. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Польские зоопарки. **21.30.** «Сумасшедшие сердца». Комедия пр-ва США. **23.10.** Новости. **23.20.** Карьеры, барьеры. **00.35.** Спортивная суббота. **00.45.** Репортаж. **01.20.** «Это». Часть 2. **02.45.** Ночи в Лас-Вегас. **03.30.** «Частная школа». Фильм пр-ва США.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Военный киножурнал. **9.00.** Программа для детей. **10.00.** «Такие одинокие». Программа для глухонемых. **10.20.** Урок языка глухонемых. **10.25.** Приветствие. **10.35.** С земли польской. **11.05.** Вторая программа. **11.10.** Развлекательная программа.**12.00.** Встреча с музыкой. **13.00.** Академия польского кино. «Контрибуция». **14.30.** Музыкальная программа. **15.00.** Польские монастыри. **15.30.** Спортивная программа. **16.20.** Вторая программа. **16.25.** Животные мира. **16.55.** Розыгрыш лото. **17.00.** Панорама. **17.05.** Программа на вечер. **17.15.** «Полный дом». Сериал пр-ва США. **17.40.** Трижды искусство. **18.05.** Финал конкурса. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.30.** Телетурнир. **20.00.** Концерт. **21.10.** Жизнь рядом с жизнью. **22.00.** Панорама. **22.30.** Слово на воскресенье. **22.40.** Развлекательная программа. **23.10.** «Как завоевывался дикий Запад». Вестерн пр-ва США. **01.10.** Панорама. **01.15.** Концерт.

24, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 20.35.** Пад купалам сусвету. **8.20.** Слова да чалавека. **8.50.** Справы вайсковыя. **9.35.** «Зоркі» на экране. «За цудоўных дам». **10.50.** Асілак. **11.50.** Для школьнікаў. **12.20.** Карагод. **13.00.** Тэлемарафон «Творчасць—шлях да сябе». **17.00.** Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Дынама» (Мінск) — «Неман» (Гродна), 2-гі тайм. **17.55.** Слова. **18.15.** Таямніца. **18.45.** Запрашаем на вячоркі. **20.00.** Панарама. **20.40.** Калыханка. **21.05.** «Сінема» прадстаўляе: маст. фільм «Ранча» ЗША. **22.40.** Каскад. **22.55.** Відзьма-нявідзьма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 17.45, 21.00, 23.00. Новости. **6.20.** Утренняя гимнастика. 6.30. Авто-шоу. **7.00.** Час силы духа. **8.00.** Центр. **8.30.** С утра пораньше. **9.00.** Пока все дома. **9.30.** Спортлото. **9.45.** Утренняя звезда. **10.35.** Полигон. **11.05.** Под знаком Пи. **11.50.** Марафон-15. **12.30.** Земля людей. КТВ-1 и канал «Франс интернасьональ» представляют: **13. 00.** Французская кухня для вас. **13.10.** Премьера документального фильма «Подводная одиссея команды Кусто». **14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.20.** Диалог в прямом эфире. **15.00.** Клуб путешественников. **15.50.** Живое дерево ремесел. **16.00.** Премьера мульфильмов «Каспер и его друзья», «Настоящие охотники за привидениями» (США). **16.50.** Панорама. **17.30.** Телелоция. **18.00.** Променад в Мариинском. **19.05.** КВН-93.**21.45.** Спортивный уик-энд. **22.00.** Ныне. **23.25.** Ночные страсти. **00.00.** «Невидимый враг». Художественный фильм.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** «А окна тогда были резные». Документальный фильм. **7.55.** Мульти-пульти. **8.10.** Доброе утро. **8.40.** Программа «Ключ». **9.10.** Студия «Рост». **9.40.** Здоровье. **10.10.** Аты-баты... **10.40.** Кипрас Мажейка. **11.10.** РТВ — избранное: «Снег — судьба моя». Документальный фильм. 6-я серия. **12.10.** Фольклор. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Не вырубить... **13.35.** Антракт. **13.50.** Белая ворона. **14.35.** Коробка передач. **14.50.** Чемпионат мира по автогонкам «Формула-1». Гран-при Японии. **16.50.** Волшебный мир Диснея. **17.45.** Праздник каждый день. **17.55.** Чемпионат России по футболу. «Локомотив» (Москва) — «Динамо» (Москва). 2-й тайм. **19.25.** Кинотеатр Си-би-эс. **21.05.** Экспоцентр представляет. **22.10.** У Ксюши. **21.40.** Америка Владимира Познера. **22.10.** Автомиг. **22.35.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Джентльмен-шоу. **23.05.** Кинолегенды.

ПОЛЬША-I

8.00. Сельское хозяйство в мире. **8.55.** Неделя. **9.30.** Программа о сельском хозяйстве. **9.55.** Программа дня. **10.00.** Телеутро. **10.25.** Программа для детей. **10.35.** Телеутро. **11.10.** «Пугвалл». Сериал пр-ва Австралии. **12.00.** Документальный сериал. **13.00.** Телеконцерт пожеланий. **13.30.** Телетеатр для молодежи. **14.15.** Не выключайте телевизоров. **14.40.** С камерой среди зверей. **15.00.** Золотые годы английской комедии. **16.30.** Сто вопросов. **17.00.** Перец и ваниль. **17.40.** Антенна. **17.50.** Телеэкспресс. **18.30.** «Династия». Серия 212. **19.25.** Семь дней — мир. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Акт воли». Сериал пр-ва Англии. **22.10.** Спортивное воскресенье. **23.00.** Встреча с балладой. **23.45.** Песни православной церкви. **00.15.** «Жизнь О´харри». Фильм пр-ва Японии.

ПОЛЬША-II

8.30. Обзор событий недели. (Для глухих). **9.00.** Мультфильм. **9.25.** Фильм для глухих. **10.20.** Слово на воскресенье. (Для глухих). **10.25.** Приветствие. **10.30.** Местная программа. **11.30.** Развлекательная программа. **12.00.** Час с Ганной Берберой. **13.00.** «Знак Зорро». Фильм пр-ва США. **14.25.** Песни с Солнечной улицы. **15.00.** Спортивная студия. **15.50.** Краковские легенды. **16.00.** Путешествие во времени и пространстве. **17.00.** Панорама. **17.10.** Приветствие. **17.15.** «Дети, заботы и мы». Комедийный сериал пр-ва США. **17.45.** Программа о животных. **18.15.** События недели. **18.45.** Студия второй программы. **18.50.** Музыкальный журнал. **19.25.** Телетурнир. **20.00.** Гениальная эпоха. **20.25.** Девушка, созданная для театра. **21.00.** Мультсериал. **21.10.** Публицистическая программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Концерт. **23.20.** «На краю». Сериал пр-ва США. **00.10.** Концерт. **01.00.** Панорама. **01.05.** Спортивная студия.

Lekcja języka polskiego

pani mgr Matyldy Świgoń

Temat: Przyimki i wyrażenia przyimkowe

Nowe wyrazy:

zeszyt - тетрадь
herbata - чай
gość - гость
łóżko - кровать
parasol - зонт
wbrew - вопреки
naraz - вдруг
dookoła - вокруг
wcale - совсем
wskutek - вследствиſ
podczas - во время
obok - рядом

Przyimki rządzą przypadkami rzeczownikiów, z którymi się łączą,

np.

nad rzeką, nad wodą, nad głową, nad miastem,

bez grosza, bez reszty, bez czapki, bez kwiatka, bez parasola,

oprócz soboty, oprócz zeszytu, oprócz herbaty, oprócz łóżka.

Należy unikać połączenia ze sobą dwóch przyimków. Mówimy *przed wojną i po wojnie*, ale nie można tych dwóch wyrazów połączyć: *"przed i po wojnie"*.

Przyimki w, z, pod, przed, przez, bez, nad, dla łatwiejszej wymowy przybierają "e"

np.

we Wrocławiu, we Włoszech

ze mną, pode mną, przede wszystkim, nade wszystko, ze zgrozą, przeze mnie, beze mnie, we znaki.

Przyimki występują też w wyrażeniach przyimkowych

np.

po cichu, z dawna, ze złością.

Ćwiczenie:

Połącz za pomocą przimków podane wyrazy zmieniając formę:

budujemy domy - prefabrykaty
ubrałam się - nowa sukienka
spóźniłeś się - (ja) mnie
sery są - stoisko z nabiałem
samolot leci - głowa
zapisz się - lista zgłoszeń
myślę - zgroza
Panorama Racławicka - Wrocław
portret namalowany - malarz
mam wszystko -łóżko
wyszedłem - parasol

SAVOIR VIVRE

Moda dzisiaj dopuszcza wszystko do noszenia. Różne przezroczystości, dopuszczalne niegdyś tylko w kabaretach i sypialniach, dzisiaj prześwitują na ulicach.

Czy my się gorszymy? Nie. Jeżeli ktoś ma figurę tak piękną jak wystawowy manekin, a skórę tak wspaniałą jak atlas, jedwab, czy czysta biała bawełna - niech wkłada jakieś nie bez pleców, ramiączek, a nawet z wycięciem w okolicy żołądka.

Nie chcemy jednak być zmuszeni do oglądania gołego biustu urzędniczki, czy dociśnięci do czyichś spoconych pleców w tramwaju.

Kiedyś stosowność ubioru wyznaczała pora i miejsce. Stroje wieczorowe zdacydowanie różniły się od roboczych, plażowe od miejskich, wycieczkowe od wizytowych.

Dzisiaj w dżińsach można się pokazać nawet w parlamencie. Przestało też obowiązywać kryterium wiekowe - krótkie spódniczki są odpowiednie dla zgrabnych nóg, nie wyłącznie dla małych dziewczynek.

Przy całkowitej dowolności warto się jednak trzymać kardynalnej zasady: uroda i wygoda mojego stroju nie powinna wprawiać innych w zakłopotanie, ani nikogo urażać.

Julian Tuwim

(1894-1953)

Nieżyjący już poeta polski okresu międzywojennego, wojny i okupacji oraz poezji powojennej, pozostawił po sobiew niezatarty ślad. Tworzył przepiękne strofy zarówno dla dorosłych jak i dzieci, a jego wiersze znają w Polsce całe pokolenia Polaków. Na wierszach Tuwima kształcili się już nasi dziadkowie, czego dowodem jest wiersz "Zosia samosia".

Tłumaczył również Tuwim z języka rosyjskiego m.in. bajkę Puszkina "Rzepka". Przypominam dziś znany Wam wierszyk dla dzieci "Murzynek Bambo". Tuwim podejmował problematykę społeczną w duchu krytyki współczesnej mu rzeczywistości.

Bambo

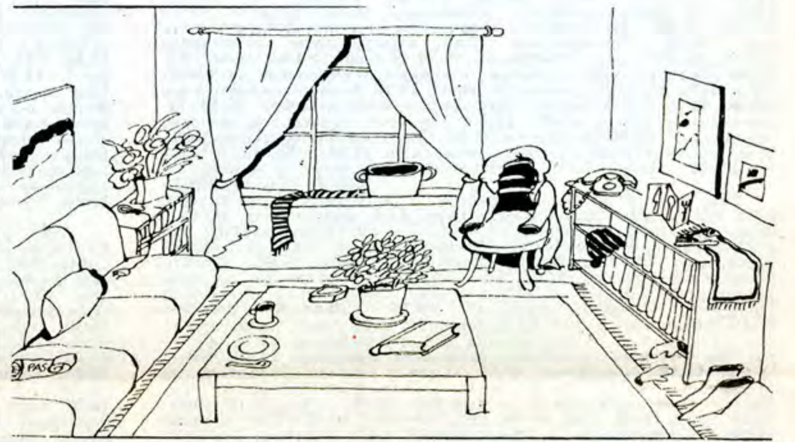
Murzynek Bambo w Afryce mieszka,
czarną ma skórę ten nasz koleżka.
Uczy się pilnie przez całe ranki
ze swej murzyńskiej pierwszej czytanki.
A gdy do domu ze szkoły wraca,
psoci, figluje - to jego praca.
Aż mama krzyczy - Bambo, łobuzie.
A Bambo czarną nadyma buzię.
mama powiada: - Chodź do kąpieli.
A on się boi, że się wybieli.
Lecz mama kocha swojego synka,
bo dobry chłopak z tego Murzynka.
Szkoda, że Bambo czarny, wesoły
nie chodzi razem z nami do szkoły.

Zagadka:

Gdy ją bijecie, nie płacze,
ale wesoło do góry skacze.

KONIEC SPRZĄTANIA

Po powrocie z zimowych wakacji walizki już rozpakowane, koniec sprzątania przywiezionych rzeczy... Czy naprawdę? Co jeszcze należy odnieść do przedpokoju, kuchni, łazienki? Pokoloruj tę stronę.

Kuchnia Polska

Ryż na sypko do kurczaka

Po pół szklanki surowego ryżu na osobę,sól,bulion,2łyżki wiórków kokosowych, przyprawy, sos z pieczonego kurczaka,oliwa lub masło. Na patelni o grubym dnie rozgrzać tłuszcz (dać go niewiele, tyle, by dno patelni było pokryte) i wsypać suchy ryż. Mieszając stale, lekko go zrumienić. Wlać bulion (tyle, by płynu było ok. 1 cm ponad warstwę ryżu), dodać część sosu z upieczonego kurczaka oraz wiórki i przyprawy. Przykryć pokrywką i zmniejszyć płomień do minimum. Mieszać rzadko. Kiedy wchłonie się cały płyn, ryż powinien być gotowy; jeżeli jest jeszcze zbyt twardy (zależy to od gatunku) - dodać nieco wody i poczekać. Można też dopiec w piekarniku.

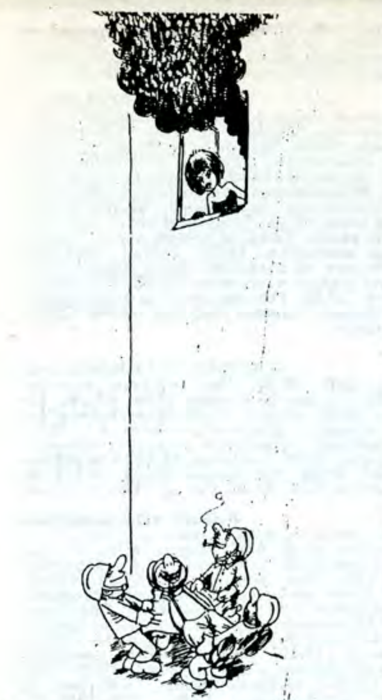

Trzecia dekada Wagi

14-23 października

Urodzeni w tej dekadzie należą do ludzi o bardzo ciekawych charakterach. Są groźni i silni, a zarazem trudno jest ich wyprowadzić z równowagi. Bywają również konserwatywni i idealistyczni, a co za tym idzie szanują istniejący ład społeczny. Starają się do niego dostosować, a nie burzyć. Zdecydowanie preferują ewolucję niż rewolucję. Mają umysł zdolny zarówno do myślenia abstrakcyjnego, jak i realistycznego. Dobrze sobie radzą z przeciwnościami losu dzięki swojej zaradności i życiowemu optymizmowi. Wiele osób bierze z nich przykład. Nic dziwnego zatem, że tak chętnie oferuje im się stanowiska kierownicze lub powierza ich opiece ważne sprawy i rzeczy.

Wagi z trzeciej dekady działają z wielkim rozmachem i efektownie. Nie są przy tym ani zarozumiałe, ani rozpasane od sukcesów. Szybko osiągają odpowiednie warunki materialne i wysoki status społeczny. W życiu towarzyskim trwa u Wag nieustanna passa sukcesów. Cieszą się dużym powodzeniem. W miłości przejawiają znaczny temperament i zmysłowość. Płeć odmienna nie pozwala im zbyt długo pozostawać w stanie wolnym. Wagi również cenią sobie stałe związki małżeńskie i wchodzą w nie dość wcześnie. Małżeństwa ich bywają na ogół bardzo udane.

Dla Panów

Pokaż swoje ręce

Ręce to wizytówka nie tylko naszej schludności i elegancji, ale także naszego zdrowia. I tak właśnie ich "obraz" odbierają kobiety, szczególnie ponoć wyczulone na wygląd męskich rąk. Na tej podstawie oceniają nas też coraz częściej partnerzy w interesach, nauczani w szkołach biznesu na co należy zwracać uwagę.

0 zdrowiu lub jego braku najdobitniej świadeczą paznokcie. Jeśli są gładkie, błyszczące, lekko różowe to wszystko jest w porządku. Bardzo blade wskazują na anemię, bardzo czerwone sygnalizują kłopoty z krążeniem. Białe plamki mówią o braku wapnia w organiźmie, a żółte plamy o zaburzeniach wątroby lub... niechlujstwie nałogowego palacza.

Prawdziwy mężczyzna powinien regularnie myć ręce mydłem, starannie wycierać je po każdym zamoczeniu i używać w miarę potrzeby kremu do rąk. Dobrze byłoby przynajmniej raz dziennie masować dłonie, a szczególnie paznokcie, niezbyt ostrą szczotką. Jeśli paznokcie są zbyt suche, skłonne do pękania - pomaga masowanie ich czubkami palców kilkakrotnie w ciągu dnia. To poprawia ukrwienie i po pewnym czasie przynosi widoczny efekt. Starym i wypróbowanym sposobem jest wykorzystywanie wyciśniętej cytryny do przetarcia rąk, najlepiej po każdym myciu. Cytryna wspaniale wybiela. To ważne, szczególnie dla palaczy, których palce "ozdobione" są żółtymi plamami. Nie bójmy się myć rąk w zimnej wodzie. A do stałej pracy, która niszczy ręce, używajmy rękawic chroniących przed uszkodzeniem skóry. Po pewnym czasie można się nauczyć każdej, nawet bardzo skomplikowanej pracy z takim - niekiedy niezbędnym - zabezpieczeniem. Pamiątajmy, że jeśii wręczamy damie serca różę, to znacznie lepiej prezentuje się ona w zadbanej dłoni.

Jakie jest przeznaczenie człowieka? Być nim.

* * *

Na żadnym zegarze nie znajdziesz wskazówek do życia.

* * *

Czas robi swoje. A ty, człowieku?

* * *

Spełniają się nasze najśmielsze marzenia, czas już na nieśmiałe.

Czy wiesz, że...

Czasami używa się przysłowia: "niewarte i wiechcia do butów", chociaż wiechcie, również na wsi, dawno już wyszły z użycia. Julian Krzyżanowski objaśnią, że ten wstydliwy i deprecjonujcy tajnik garderoby wiejskiej był ongiś powszechny także poza chałupaini chłopskimi. Wskazuje na Jędrzeja Kitowicza, u którego w "Opisie obyczajów za panowania Augusta III" znajdujemy następujący fragment: "Najwięksi panowie, senatorowie, hetmani, w polskim stroju chodzący, używali wiechcia do butów" I dalej: "Przed końcem panowania Augusta najprzód onuczki, a potem wiechcie skasowane zostały. Miejsce wiechciów zastąpiły podeszwy pilśniowe, kuczbajowe, burkowe albo kapeluszowe."

Warto przypominać te wiechcie w butach panów senatorów, hetmanów, magnatów. ponieważ najwymowniej potwierdzają one - mimo wszelkich stanowych przesądów, podziałów i blichtru tytułów -że z jednego pnia jesteśmy.

Uwaga! Rodacy z Polski!

Redakcja informuje,

o rozpoczęciu prenumeraty naszego pisma na terenie Polski!

Prenumeraty można dokonać, zgłaszając się pod adresem: Warszawa, ul. Towarowa 28, Agencja "Ruch". Cena rocznej prenumeraty 10,40 USD.

Uwaga 10-klasiści!

Polskie Towarzystwo Naukowe na Białorusi ogłasza dla uczniów 10 klasy rekrutację na 2-letni Republikański Kurs Przygotowawczy dla młodzieży, ubiegającej się o przyjęcie na studia do Polski oraz na wydział polski BKUZ.

Pierwsza sesja odbędzie się w listopadzie b. r. (podczas ferii szkolnych) w Mińsku. Zajęcia prowadzą pracownicy Polonijnego Centrum Nauczycielskiego w Lublinie.

Wszystkich zainterosowanych prosimy o składanie podań pisemnych do 30 października b. r. oraz kontakt telefoniczny.

Przewidywana liczba kandydatów -30. O przyjęciu zadecyduje kolejność napływu podań. Wnioski prosimy nadsyłać pod adresem: 20018. Mińsk ul. Jakubowskiego 34 m. 79 tel. 58-41-43

Grażyna Protasienia.

"Głos znad Niemna"
Wydawca: Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji:
230005 Grodno
ul. Dzierżyńskiego 32
tel. 44-94-57

Druk: Zakłady Graficzne
Grodno, ul. Poligrafistów 4
Zamówienie nr... 4413
Nakład **9000** egz.

Tygodnik:
indeks 63863 Nr rej. 8
Cena: 35 rb.
Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Cena prenumeraty:
IV kw. 120 rb.
I kw. 1994r. 630 rb.

Redaktor naczelny
L. Michajlik